ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

សទ្ទានុក្រម

វេជ្ជសាស្ត្រ

ខ្មែរ-អង់គ្លេស-បារាំង

LEXICON
OF
MEDICINE
Khmer-English-French

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ

គណៈកម្មការសុខាភិបាល

២០១៩

បោះពុម្ពលើកទី១ ចំនួន២ ៤០០ច្បាប់
នៅរោងពុម្ព ជី.អ៊ី.ធី.ប៊ីហ្សនេស
ផ្ទះលេខ២៣២០ ផ្លូវ៤៥ សង្កាត់ទួលសង្កែ ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ(ក.ជ.ភ.ខ.)
អាសយដ្ឋាន : មហាវិថីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី ភូមិទ្រុងមាន់ សង្កាត់អូរបែកក្អម ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ
ទូរសព្ទដៃ : ០១២ ៨៦៣ ៩២០, ០១២ ៥៨៩ ៥៤៩, ០៩២ ៨៩២ ៣៤៣
អ៊ីមែល : ncklofrac@gmail.com
វេបសាយ : www.nckl.gov.kh

សមាសភាព
គណៈកម្មការសុខាភិបាល

១- ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ សំ សោភាន់	ប្រធាន
២- ឯកឧត្តម នុត សម្បត្តិ	អនុប្រធាន
៣- ឯកឧត្តម ប៉ែន ប៊ួនពីរ	សមាជិក
៤- លោកជំទាវ ឡុង ថុល	សមាជិក
៥- លោកបណ្ឌិត តាំង ស៊ិន	សមាជិក
៦- លោក អាត ធារ៉ា	សមាជិក
៧- លោកវេជ្ជបណ្ឌិត ស្វាយ កាម៉ុល	សមាជិក
៨- លោក ជុំ គឹមរ៉ុង	សមាជិក
៩- លោក ម៉ាន់ សុងញ្ញា	សមាជិក
១០- លោក ឃឹម វិច្ឆិកា	ជំនួយការខាងភាសា

បុព្វកថា

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ(ក.ជ.ភ.ខ.)នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាមានភារកិច្ចស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរ ទាំងអក្ខរាវិរុទ្ធ ទាំងអំណាន និងពាក្យពេចន៍។ ទន្ទឹមនឹងការស្វែងរកឯកភាពនេះ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរក៏មានតួនាទីបង្កើតបច្ចេកសព្ទថ្មីៗទាក់ទងនឹងជំនាញផ្សេងៗផងដែរ។

វិស័យសុខាភិបាលជាវិស័យមួយដ៏សំខាន់ក្នុងការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ហើយបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គម។ ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងការរីកចម្រើននៃវិស័យសុខាភិបាល បច្ចេកសព្ទវេជ្ជសាស្ត្រថ្មីៗក៏ត្រូវបានអ្នកជំនាញខាងវិស័យនេះបង្កើតឡើង និងប្រើប្រាស់ទៅតាមតម្រូវការរបស់ខ្លួន។

បច្ចេកសព្ទវេជ្ជសាស្ត្រដែលគណៈកម្មការសុខាភិបាលនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរបានស្នើអនុម័ត នៅក្នុងការប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ ហើយបោះពុម្ពជាសទ្ទានុក្រមនេះពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ចែករំលែកចំណេះដឹងខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ព្រមទាំងរួមចំណែកអភិវឌ្ឍនិងស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរផងដែរ។

សូមអ្នកស្រឡាញ់ភាសាជាតិទទួលយកសទ្ទានុក្រមនេះទៅប្រើប្រាស់ក្នុងជំនាញរបស់ខ្លួនដើម្បីឱ្យភាសាយើងសម្បូរពាក្យពេចន៍និងរីកចម្រើនដូចភាសានៃប្រទេសជឿនលឿនក្នុងលោក។

ថ្ងៃច័ន្ទ ៦កើត ខែមិគសិរ ឆ្នាំកុរ ឯកស័ក ព.ស.២៥៦៣

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩

ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ ទូច**

អារម្ភកថា

គណៈកម្មការបច្ចេកទេសទាំង១៧ នៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ(ក.ជ.ភ.ខ.) មានភារកិច្ចស្រាវជ្រាវ ចងក្រង និងបង្កើតពាក្យទៅតាមជំនាញរៀងៗខ្លួន។ គណៈកម្មការបច្ចេកទេសនីមួយៗបានស្នើបច្ចេកសព្ទរបស់ខ្លួននៅក្នុងការប្រជុំអនុម័តពាក្យរបស់ ក.ជ.ភ.ខ.។ ពាក្យដែលបានអនុម័តរួចត្រូវបោះផ្សាយក្នុងព្រឹត្តិបត្ររបស់ ក.ជ.ភ.ខ. ហើយបន្ទាប់មក ពាក្យទាំងនោះត្រូវប្រមូលចងក្រងដើម្បីបោះពុម្ពជាសទ្ទានុក្រម។

នៅឆ្នាំ២០១៥ គណៈកម្មការសុខាភិបាលបានស្នើអនុម័តបច្ចេកសព្ទលើកទី១ បានចំនួន ២២៩ពាក្យ ហើយនៅឆ្នាំ២០១៨ គណៈកម្មការសុខាភិបាលបានស្នើអនុម័តបច្ចេកសព្ទលើកទី២ បានចំនួន១៤១ពាក្យ។ លេខាធិការដ្ឋាននៃ ក.ជ.ភ.ខ. បានប្រមូលបច្ចេកសព្ទដែលអនុម័តទាំងពីរលើកមកបញ្ចូលគ្នាសរុបទាំងអស់ចំនួន៣៧០ពាក្យ ដើម្បីរៀបចំបោះពុម្ពនិងផ្សព្វផ្សាយនៅក្នុងសទ្ទានុក្រមនេះ។

ក.ជ.ភ.ខ. សង្ឃឹមថា សទ្ទានុក្រមវេជ្ជសាស្ត្រនេះជាវិភាគទានមួយដ៏សំខាន់សម្រាប់សាធារណជនយកទៅប្រើប្រាស់តាមតម្រូវការដើម្បីអភិវឌ្ឍចំណេះដឹងនិងជួយសម្រួលដល់ការប្រើប្រាស់បច្ចេកសព្ទវេជ្ជសាស្ត្រឱ្យឯកភាពគ្នាទាំងអក្ខរាវិរុទ្ធនិងន័យផងដែរ។

ក.ជ.ភ.ខ. មិនអាចដំណើរការបានទេ បើសិនគ្មានការគាំទ្រនិងការលើកទឹកចិត្តពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាល។ អាស្រ័យហេតុនេះ ក្នុងនាម ក.ជ.ភ.ខ. ខ្ញុំបាទសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះថ្នាក់ដឹកនាំរាជរដ្ឋាភិបាលដែលបានឧបត្ថម្ភគាំទ្រដល់ ក.ជ.ភ.ខ. យើង ជាទីគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត។

ថ្ងៃចន្ទ ៧រោច ខែកត្តិក ឆ្នាំកុរ ឯកស័ក ព.ស.២៥៦៣

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ

បណ្ឌិត **ហ៊ាន សុខុម**

ក

កង្វាក់/អាម៉ូរ៉ូស
អ. amaurosis
បារ. amaurose(f.)

អាការៈងងឹតមើលមិនឃើញរបស់ភ្នែក តែបនាសម្ព័ន្ធគ្រាប់ភ្នែកនៅធម្មតា។

កញ្ជ្រឹល
អ. measles, morbilli, rubeola
បារ. rougeole (f.)

រោគឆ្លងម៉្យាង ច្រើនកើតលើកុមារ បណ្តាលមកពីវីរុស morbilli បង្កឱ្យស្បែកមានកន្ទួលតូចៗពណ៌ក្រហម ក្អក ហៀរសំបោរ គ្រុនក្តៅ ឈឺបំពង់ក។ល។ ឧ. កុមារនេះបានចាក់ថ្នាំបង្ការជំងឺកញ្ជ្រឹលរួចហើយ។

កន្ថោរពេទ្យ/បាសាំងពេទ្យ
អ. bedpan
បារ. bassin de lit

បរិក្ខារវេជ្ជសាស្ត្រ ជាកន្ថោរមានទ្រង់ទ្រាយសំប៉ែត សម្រាប់ឱ្យអ្នកជំងឺបន្ទោបង់នៅលើគ្រែ។

កន្ទាលត្រអាក
អ. urticaria/hives
បារ. urticaire (f.)

កន្ទួលឃ្មឹលជាបន្ទះតិចឬច្រើននៅលើស្បែកមាន ឬ គ្មានពណ៌ក្រហមបណ្តាលឱ្យរមាស់កើតឡើងដោយប្រតិកម្មអាឡែហ្ស៊ី (réaction allergique)។ ឧ១- ការប៉ះពាល់ជាមួយនឹងដើមកន្ទេចអាល ឬ វល្លិខ្ញែរបណ្តាលឱ្យឡើងកន្ទាលត្រអាកលើស្បែកត្រង់កន្លែងប៉ះនោះ។ ឧ២- ប្រតិកម្មអាហារ ឱសថ និងរោគសញ្ញានៃជំងឺបរាសិតមួយចំនួនបណ្តាលឱ្យចេញកន្ទាលត្រអាកនៅលើស្បែក។

កម្រិនអាកទែ/ អាកទែរីយ៉ូសក្លេរ៉ូស
អ. arteriosclerosis
បារ. artériosclérose (f.)

១-អាការៈក្រាស់រឹង និង បាត់ភាពយឺត (élasticité) នៃអាកទែដែលបង្កឡើងដោយអត្រាកាល់ស្យូមឡើងខ្ពស់ក្នុងចរន្តឈាមដែលភាគច្រើនកើតឡើងចំពោះមនុស្សវ័យចំណាស់។
២- អាការៈក្រាស់រឹងនៃផ្នែកណាមួយឬច្រើននៃអាកទែដែលបង្កឡើងដោយកំណកសារធាតុខ្លាញ់អាតេរ៉ូម ស្ថិតនៅក្នុងអាកទែរយៈពេលយូរ ដែលបង្កឱ្យទៅជាអាតេរ៉ូសក្លេរ៉ូស (athérosclérose)។

កម្សោយសាច់ដុំ
អ. myasthenia
បារ. myasthénie (f.)

អាការៈចុះខ្សោយកម្លាំងចលនាសាច់ដុំបណ្តាលមកពីមូលហេតុច្រើនយ៉ាង។

កាយវិភាគវិទ្យា/ អាណាតូមី
អ. anatomy
បារ. anatomie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីរចនាសម្ព័ន្ធនៃសរីរាង្គមនុស្ស និងសត្វ។

ការកកឈាម
អ. blood coagulation/ bloodclotting
បារ. coagulation sanguine (f.)

បម្រែបម្រួលឈាមពីរាវទៅពាក់កណ្តាលរឹងដែលអាចកើតមាននៅក្នុង ឬក្រៅសរសៃឈាម។

ការកន្ត្រាក់សាច់ដុំ អាការៈទាញកញ្ជក់នៃសាច់ដុំដែលរំញោចដោយប្រព័ន្ធប្រសាទឬដោយមូលហេតុផ្សេងៗ។
អ. muscle contraction
បារ. contraction musculaire (f.)

ការកន្នែក/អាប់ដុកម្ម ចលនាសរីរាង្គដែលទាញចេញទៅខាងក្រៅខុសពីទម្រង់ដើម។
អ. abduction
បារ. abduction (f.)

ការក្អែ ដំណើរវិលត្រឡប់នៃអាហារពីក្រពះឬបំពង់អាហារមកតាមមាត់តែមិនមែនជាការក្អួតទេ។ ឧ.ការក្អែច្រើនកើតលើទារក និងកុមារតូចៗក្រោយពេលបៅរួច។
អ. regurgitation
បារ. régurgitation (f.)

ការខ្ទាំ/កុងទុយស្យុង របួសម្យ៉ាងដែលបណ្ដាលមកពីគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរធ្វើឱ្យខ្ទេចជាលិកាក្នុងសរីរាង្គណាមួយ ប៉ុន្តែមិនមានរហែកស្បែកឬស្រោមព័ទ្ធជុំវិញ។
អ. contusion
បារ. contusion (f.)

ការចាក់ម្ជុលវិទ្យាសាស្ត្រ/អាគុយពង់ទួរ វិធីចាក់ម្ជុលផ្ទារចូលតាមស្បែកចំខ្សែម៉េរីឌីយាង (méridien) នៃសរីរាង្គដែលឈឺក្នុងគោលបំណងរករោគវិនិច្ឆ័យ ឬធ្វើការព្យាបាលជំងឺពុំរ៉ៃមួយចំនួនតាមក្បួនវេជ្ជសាស្ត្របុរាណចិន។
អ. acupuncture
បារ. acupuncture (f.)

ការចាល់/រ៉េតង់ស្យុង
អ. retention
បារ. rétention (f.)

អាការៈនៃសរីរាង្គដែលមិនអាចមានលទ្ធភាពបញ្ចេញចោលឱ្យអស់នូវសារធាតុផ្ទុក (រឹង រាវ ឬឧស្ម័ន) របស់វា។ ឧ. រ៉េតង់ស្យុងទឹកមូត្រនៅក្នុងប្លោកនោមដែលបណ្ដាលមកពីការចាល់នៅត្រង់បង្ហូរនោមអាចបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់។

ការចុកពោះ/កូលិក
អ. colic
បារ. colique (f.)

អាការៈឈឺចុកចាប់ក្នុងធិទ្ធដ្ឋានពោះ (cavité abdominale)។ ឧ. ក្នុងករណីស្ទះពោះវៀនធំអ្នកជំងឺមានការចុកពោះយ៉ាងខ្លាំងក្លា។

ការចុកវក្កំ/ការចុកតម្រងនោម
អ. renal colic
បារ. colique rénale
colique néphrétique

អាការៈឈឺចុកចាប់យ៉ាងស្រួចស្រាល់នៅចង្កេះផ្នែកខាងឆ្វេង ឬស្ដាំដែលមានលក្ខណៈឈឺចាក់ចុះក្រោមទៅរកប្រដាប់បន្តពូជខាងក្រៅ ឬផ្ទៃខាងក្នុងនៃភ្លៅដោយសារការស្ទះផ្លូវទឹកមូត្រដែលភាគច្រើនបណ្ដាលមកពីមានក្រួស។ ឧ.ការចុកតម្រងនោមខាងស្ដាំអាចច្រឡំជាមួយនឹងការចុកថ្លើម (colique hépatique) ប៉ុន្តែការចុកថ្លើមមានអាការៈឈឺចាក់មករកស្មាស្ដាំ។

ការឈឺសន្លាក់
អ. arthralgia
បារ. arthralgie (f.)

ការឈឺចុកចាប់ក្នុងសន្លាក់ដែលបង្កដោយជំងឺច្រើនយ៉ាង។ ឧ. ជំងឺគ្រុនសន្លាក់ (rhumatisme) បង្កឱ្យមានការឈឺសន្លាក់ច្រើនកន្លែង។

ការឈឺសាច់ដុំ
អ. myalgia/
myodynia
បារ. myalgie/
myodynie (f.)

អាការៈឈឺចុកចាប់នៅក្នុងសាច់ដុំដោយសារមូលហេតុច្រើនយ៉ាង ដូចជា ការឈឺសាច់ដុំពេលមានជំងឺផ្ដាសាយធំ(grippe)។

ការញៀន
អ. addiction
បារ.addiction/
pharmacodé
pendance (f.)

អាការៈដែលមនុស្ស ឬ សត្វមិនងាយបោះបង់បាននូវសារធាតុញៀន(drogue)ដែលធ្លាប់បានប្រើរួចហើយ។ ឧ. អាភៀននិងកញ្ឆាធ្វើឱ្យមានការញៀនដែលមិនងាយបោះបង់បានក្រោយពេលប្រើវាយូរមកហើយ។

ការត្រាំ
អ. balneation
បារ. balnéation(f.)

វិធីពន្លិចសព៌ាង្គកាយមួយផ្នែកឬទាំងមូលក្នុងទឹក ឬ ក្នុងសូលុយស្យុងផ្សេងៗក្នុងគោលបំណងព្យាបាល។

ការត្រាំព្យាបាល
អ. balneotherapy
បារ. balnéothérapie(f.)

វិធីព្យាបាលជំងឺដោយការត្រាំ។

ការត្អើក
អ. hiccough
បារ. hoquet (m.)

ដំណើរកន្ត្រាក់នៃសាច់ដុំរបាំងទ្រូង (diaphragme) ដោយអចេតនាបង្កឱ្យមានការបញ្ចេញខ្យល់ និងសំឡេងតាមមាត់ជាសូរអឹកៗ។ ឧ. ជំងឺមហារីកបំពង់អាហារបង្កឱ្យមានការត្អើកជាប្រចាំ។

ការធ្លាក់ស/ឡឺកូរ៉េ
អ. leukorrhea
បារ. leucorrhée (f.) / pertes blanches

អាការៈធ្លាក់រំអិលពណ៌សតាមផ្លូវបន្តពូជរបស់ស្ត្រីក្នុងចន្លោះពេលមានរដូវ ពេលមានគភ៌ ពេលបំបៅកូននិងក្រោយពេលអស់រដូវ។ ឧ. ការធ្លាក់សមានពណ៌ផ្សេងក្រៅពីពណ៌ស និង ក្លិនខុសធម្មតា ព្រមទាំងមានរមាស់ទ្វារមាសជាអាការៈបញ្ជាក់ពីការរលាក ឬ មានជំងឺប្រដាប់បន្តពូជស្ត្រី។

ការបង្កកំណើត/កំណកំណើត
អ. fertilization
បារ. fécondation (f.)

ជំនួបរវាងស្ពែម៉ាតូសូអ៊ីត (spermatozoïde) និង អូវុល (ovule) ចំពោះមនុស្សឬសត្វ រវាងអង់តេរ៉ូសូអ៊ីត (anterozoïde) និង អូអូស្វ៊ែ (oosphère) ចំពោះ រុក្ខជាតិបង្កើតបានជាកោសិកាថ្មីមួយហៅថា ស៊ីហ្គូត (zygote)។ ឧ. ការបង្កកំណើតអាចប្រព្រឹត្តទៅបានលុះត្រាតែមានការជួបគ្នារវាងកាម៉េតឈ្មោលនិងកាម៉េតញី។

ការបាក់ឆ្អឹង/បំណាក់ឆ្អឹង
អ. fracture
បារ. fracture (f.)

ការបាក់ដាច់ ឬ បែកបាក់ដោយអន្លើ ឬ ដោយផ្នែកទាំងអស់របស់ឆ្អឹង។ ឧ. ក្រោយពីអស់រដូវស្ត្រីដែលពុំបានទទួលសារជាតុកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ងាយទទួលរងការបាក់ឆ្អឹង។

ការផ្តាច់គភ៌

អ. conceptus interruption

បារ. interruption de conception

ការបញ្ចប់ការអភិវឌ្ឍគភ៌នៅក្នុងផ្ទៃដោយចេតនា។ ឧ.ការរំលូតកូនជាវិធីមួយក្នុងការផ្តាច់គភ៌។

ការពន្យារកំណើត/ កុងត្រាសិបស្យុង

អ. contraception

បារ. contraception(f.)

វិធីបង្ការមិនឱ្យមានកំណគភ៌នៅក្នុងផ្ទៃម្តាយ។ ឧ.ការប្រើស្រោមអនាម័យជាវិធីមួយក្នុងចំណោមវិធីជាច្រើននៃការពន្យារកំណើត។

ការភ្លាត់ឆ្អឹង

អ. luxation

បារ. luxation(f.)

ដំណើរឃ្លាត ឬភ្លាត់ ឬរបូតក្បាលឆ្អឹងពីទីតាំងដើមបណ្តាលមកពីការដួល ឬការប៉ះទង្គិច។ ឧ.កីឡាករបាល់ទាត់ច្រើនរងគ្រោះថ្នាក់ដោយការភ្លាត់ឆ្អឹង។

ការមានរដូវ

អ. menorrhea

បារ. ménorrhée (f.)

ការហូរឈាមនិងសារធាតុផ្សេងៗពីក្នុងស្បូនរបស់ស្ត្រីនៅពេលមានរដូវ។

ការរុំបង់

អ. bandage

បារ. bandage (m.)

វិធីរុំរបួស ឬ ដំបៅដោយប្រើបង់រុំដើម្បីទប់ឱ្យនឹង ឬ ទប់លំហូរឈាម។

ការមិនស្រេកទឹក/អឌីបស៊ី
អ. adipsia
បារ. adipsie (f.)

លក្ខណៈធម្មជាតិរបស់មនុស្សមួយចំនួនតូចដែលមិនចង់ផឹកទឹកក្នុងរយៈពេលខ្លីឬវែង (ថ្ងៃ ឬ សប្តាហ៍) ប៉ុន្តែមិនមែនជាជំងឺទេ។

ការរមួលសន្លាក់
អ. distortion
បារ. distorsion (f.)

របួសម្យ៉ាង ដែលធ្វើឱ្យសន្លាក់វិលខុសប្រក្រតី បណ្តាលឱ្យយារលីហ្គាម៉ង់ (ligament) ព័ទ្ធជុំវិញ ឱ្យឈឺចាប់ និង មិនអាចធ្វើចលនាសកម្មបាន។ ការរមួលសន្លាក់មិនទាមទារឱ្យមានការវះកាត់ទេ ប៉ុន្តែត្រូវធ្វើការព្យាបាលដោយអបសន្លាក់ និង ផ្តល់ឱសថបំបាត់ការឈឺចាប់។

ការរលាកសាច់ដុំ
អ. myositis
បារ. myosite (f.)

អាការៈរលាកជាលិកាសាច់ដុំដែលបណ្តាលមកពីអាំងហ្វិចស្យុង (infection) ផ្សេងៗដូចជាអាំង-ហ្វិចស្យុងដោយសារបាក់តេរីស្តាហ្វីឡូកូក (staphylocoque)។

ការរលូតកូន
អ. abortion
បារ. avortement (m.)

ការរបូតគភ៌ចេញពីផ្ទៃម្តាយមុន១៨០ថ្ងៃ។

ឧ. ស្ត្រីមានគភ៌ដែលបានទៅពិនិត្យផ្ទៃពោះត្រឹមត្រូវអាចចៀសផុតពីការរលូតកូន។

ការរលូតកូនឯកឯង
អ. spontaneous abortion
បារ. avortement spontané (m.)

ការរបូតគភ៌ចេញពីផ្ទៃម្ដាយដោយចៃដន្យនិងគ្មានការបង្ខំ។ ឧ. ការរលូតកូនឯកឯងអាចបង្កឡើងដោយសារការវិវត្តមិនត្រឹមត្រូវនៃគភ៌ សុក ឬ បង្កដោយជំងឺ ឬគ្រោះថ្នាក់របស់ម្ដាយ។

ការរាកនោមយប់/ណុកតួរី
អ. nocturia/ enuresis
បារ. énurèse/ nocturie (f.)

អាការៈហៀរទឹកនោមដោយមិនដឹងខ្លួន ភាគច្រើនពេលដេកលក់នៅពេលយប់។

ការរាំងរដូវ
អ. amenorrhea
បារ. aménorrhée (f.)

ការបាត់រដូវរបស់ស្ត្រីក្នុងវ័យបន្តពូជដែលមានលក្ខណៈមិនប្រក្រតី។ ឧ. ការមានវិបត្តិផ្លូវចិត្ត កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ ការមានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរប្រចាំកាយ ឬ ការមានគភ៌បង្កឱ្យស្ត្រីមានការរាំងរដូវ។

ការរួបចូល/អាត់ដុកម្ម
អ. adduction
បារ. adduction(f.)

ចលនាសរីរាង្គដែលទាញពីក្រៅចូលក្នុងខុសពីទម្រង់ដើម។

ការរំលូតកូន
អ. induced abortion
បារ. avortement (m.)

ការធ្វើឱ្យរបូតគភ៌ចេញពីផ្ទៃម្ដាយដោយចេតនា ដូចជា ការប្រើឱសថ ការបូម ឬ ការកោសគភ៌ចេញពីស្បូន។ ឱ. ក្នុងករណីស្ត្រីមានគភ៌មានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរឬអំប្រីយ៉ុងក្នុងផ្ទៃមានលក្ខណៈមិនប្រក្រតី ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ជីវិតម្ដាយ គេត្រូវបង្ខំចិត្តធ្វើការរំលូតកូន។

ការលាងរបួស/អាប់ស្ទែស្យុង
អ. abstersion
បារ. abstersion (f.)

ការសម្អាតរបួសដោយប្រើឱសថលាងរបួស (abstergent)។

ការស្វាប
អ. yawning
បារ. bâillement (m.)

ការហាមាត់ដោយអចេតនាដកដង្ហើមចូលយ៉ាងខ្លាំង និងបញ្ចេញខ្យល់បន្តិចម្ដងៗមកវិញ។ សកម្មភាពនេះកើតមាននៅពេលអស់កម្លាំង ងងុយដេក ឬធុញថប់។

ការហើមពោះ
អ. meteorism
បារ. ballonnement/météorisme (m.)

អាការៈប៉ោងពោះដោយសារស្ទះឧស្ម័ននៅក្នុងក្រពះ ពោះវៀន។ ឱ. ជំងឺគ្រុនពោះវៀនបង្កឱ្យមានអាការៈគ្រុនក្ដៅខ្លាំង ការហើមពោះ និងរោគសញ្ញាផ្លូវរំលាយអាហារ ផ្សេងៗទៀត។

ការអស់រដូវ/មេណូប៉ូស
អ. menopause
បារ. ménopause (f.)

ដំណើរឈប់ធ្លាក់ឈាមរដូវរបស់ស្ត្រីដែលជាទូទៅអាចចាប់ផ្ដើមពីអាយុ៤៥ដល់៥៥ឆ្នាំ។ ឱ.ការអស់រដូវរបស់ស្ត្រីបញ្ជាក់ថាស្ត្រីនោះពុំអាចមានលទ្ធភាពបន្តពូជបានទៀតឡើយ។

កាកស៊ីណូម មហារីកជាលិកាភ្នាស (épithélium) ដែលគ្របលើ
អ. carcinoma សរីរាង្គណាមួយ ប៉ុន្តែមិនកាចសាហាវដូច
បារ. carcinome (m.) មីញ៉ូសាកូម (myosarcome) ទេ។

កុងត្រាក់ទួរសាច់ដុំ អាការៈកន្ត្រាក់សាច់ដុំយ៉ាងរឹងជាអចិន្ត្រៃយ៍ដោយ
អ. muscle contracture មូលហេតុសាច់ដុំទទួលការឈឺចាប់ ឬរំញោចយ៉ាង
បារ. contracture ខ្លាំងក្លា។
musculaire (f.)

កូរីយ៉ុង ស្រទាប់ក្រៅនៃភ្នាសទារក ដែលអភិវឌ្ឍទៅតាម
អ. chorion ការរីកធំធាត់របស់ទារកនៅក្នុងផ្ទៃម្ដាយ។ ឧ. អាម៉្យូស
បារ. chorion (m.) (amios) និងកូរីយ៉ុងបង្កើតបានជាភ្នាសទារក
នៅក្នុងផ្ទៃម្ដាយ។

កោសិកា ឯកតាទម្រង់គ្រឹះនៃជីវិតដែលជាផ្នែកតូចបំផុត
អ. cell របស់ភាវៈរស់ ហើយដែលអាចដំណើរជីវិតបាន
បារ. cellule (f.) ដោយខ្លួនឯង។ ធាតុផ្សំនៃកោសិកាមានស៊ីតូប្លាស
(cytoplasme) ណ្វៃយ៉ូ (noyau)។

កោសិកាវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាពីកោសិកា (cellules) គ្រប់
អ. cytology ប្រភេទ។
បារ. cytologie (f.)

ក្បាលបូស/គ្រាប់បូស ដុំសរសៃៗពណ៌សនៅក្នុងបូសដែលកើតឡើងដោយសារការប្រមូលផ្តុំនៃជាលិកាស្បែកងាប់។
អ. core of boil
បារ. bourbillon (m.)

ក្រិនសាច់ដុំ អាការៈក្រិនស្វិត និងរួញតូចខុសប្រក្រតីនៃសាច់ដុំ។
អ. myosclerosis
បារ. myosclérose (f.)

ក្រិស(ជំងឺ)/រ៉ាស៊ីទីស្ម៍ ជំងឺបណ្តាលមកពីឆ្អឹងមិនលូតលាស់ទៅតាមដំណាក់កាលនៃសរីរាង្គមនុស្ស និងសត្វដែលបណ្តាលមកពីកត្តាផ្សេងៗជាច្រើន ជាពិសេសកង្វះវីតាមីន/ជីវជាតិដេ (vitamineD)។ ឧ. ការឱ្យទារក ឬ សត្វទទួលបានពន្លឺព្រះអាទិត្យនៅពេលព្រឹកព្រលឹមអាចជួយកាត់បន្ថយជំងឺក្រិស។
អ. rachitism
បារ. rachitisme (m.)

ក្រួស(វេជ្ជសាស្រ្ត) ដុំកំណកសារធាតុកំបោរកកើតក្នុងសរីរាង្គមនុស្សសត្វ។ ឧ. ការបុកតម្រងនោមភាគច្រើនបង្កឡើងដោយសារការស្ទះក្រួសក្នុងតម្រងនោម ឬ បំពង់ទឹកនោម (uretère)។
អ. stone/calculus
បារ. calcul (m.)

ក្រួសវក្កំ/ក្រួសតម្រងនោម

អ. renalstone/ kidney stone/ renal lithiasis

បារ. calcul rénal / lithiase rénal

ដុំកំណកសារធាតុកំបោរកកើតក្នុងតម្រងនោម ដែលអាចបង្កឱ្យស្ទះប្រព័ន្ធទឹកមូត្រ និងអាចបង្កឱ្យមានអាការៈឈឺចុកចាប់។

ក្អក

អ. cough

បារ. toux (f.)

សញ្ញា/អាការៈបញ្ចេញខ្យល់ដោយបង្ខំរហ័សភ្លាមៗ របៀបជាកន្ត្រាក់ ឬកញ្ឆក់ និងមានសូរសំឡេងចេញពីបំពង់ក ជួនកាលកើតឡើងដោយចេតនា ឬអចេតនា និង រេផ្លិច(réflexe)។ ជាទូទៅក្អកបណ្ដាលមកពីការរលាកផ្លូវដង្ហើម និងផ្លូវរំលាយអាហារ។ ឧ. ក្មេងដែលមានជំងឺរលាកផ្លូវដង្ហើមបណ្ដាលឱ្យមានអាការៈក្អកជាញឹកញាប់។

ខ

ខ្ទុះតម្រងនោម/ខ្ទុះវក្កំ/ព្យោណេហ្វ្រូស
អ. pyonephrosis/ renal empyema
បារ. pyonéphrose (f.) /empyèmerénal (m.)

អាការៈរលាកដោយមានខ្ទុះដក់ក្នុងវក្កំ (តម្រងនោម) ដែលបង្កឱ្យមានការចុកចាប់នៅចង្កេះនិងមានខ្ទុះក្នុងទឹកមូត្រ។

ខ្ទុះបង្ហួរនោម/ប្លេណូរេ
អ. blennorrhea
បារ. blennorrhée (f.)

អាការៈមានខ្ទុះហូរតាមបង្ហួរនោម (urètre) ដែលជារោគសញ្ញាមួយបណ្ដាលមកពីការរលាកផ្លូវទឹកមូត្រ។

គ

គភ៌
អ. gestation/ pregnancy
បារ. gestation/ grossesse (f.)

កូនក្នុងផ្ទៃដែលវិវត្តពីស៊ីហ្គូត(zygote)រហូតដល់គ្រប់ខែកើត។ ឧ. ស្ត្រីរូបនេះមានគភ៌ចំនួន៥ខែមកហើយ។

គភ៌ក្រៅស្បូន
អ. ectopic pregnancy
បារ. grossesse ectopique/ grossesse extrautérine (f.)

គភ៌ដែលតាំងទីនៅក្នុងដៃស្បូន(trompe de fallope) កន្សោមស្បូន (ovaire) ឬធិទ្ធដ្ឋានពោះ (cavité péritonéale)។ ឧ. ស្ត្រីមានគភ៌ត្រូវទៅពិនិត្យផ្ទៃពោះឱ្យបានទៀងទាត់តាមកាលកំណត់របស់គ្រូពេទ្យឯកទេសសម្ភពដើម្បីចៀសវាងគ្រោះថ្នាក់ក្នុងករណីមានគភ៌ក្រៅស្បូន។

គភ៌គ្រប់ខែ
អ. pregnancy in term
បារ. grossesse à terme (f.)

គភ៌ដែលមានអាយុជាមធ្យម៩ខែ១០ថ្ងៃរាប់ចាប់ពីថ្ងៃបាត់រដូវរហូតដល់ថ្ងៃសម្រាល។ ឧ. គភ៌គ្រប់ខែអាចលើស ឬខ្វះ២សប្តាហ៍នៃអាយុរបស់គភ៌។

គីមីព្យាបាល
អ. chemotherapy
បារ. chimiothérapie (f.)

វិធីសាស្ត្រព្យាបាលជំងឺដោយការប្រើសារធាតុគីមី។

គភ៌ចាស់ខែ
អ. prolonged pregnancy/ postterm pregnancy
បារ. grossesse prolongée (f.)

គភ៌ដែលមានអាយុលើសពី៤២សប្តាហ៍ គឺមានរយៈពេលវែងជាងគភ៌គ្រប់ខែធម្មតា។ ឧ. ស្ត្រីមានគភ៌ចាស់ខែចាំបាច់ត្រូវទៅពិគ្រោះជាមួយគ្រូពេទ្យឯកទេសសម្ភពដើម្បីចៀសវាងគ្រោះថ្នាក់នៅពេលសម្រាល។

គីស្ត
អ. cyst
បារ. kyste (m.)

ដុំពកបេនីញ (tumeur bénigne) ជាសារធាតុរាវរុំពទ្ធជុំវិញដោយស្រោម ដែលគ្មានទំនាក់ទំនងនឹងជាលិកាខាងក្រៅ។ ឧ. គីស្តអាចកើតមាននៅគ្រប់សរីរាង្គទាំងអស់ដែលទាមទារឱ្យអ្នកជំងឺត្រូវទៅពិគ្រោះជាមួយគ្រូពេទ្យវះកាត់។

គ្រុន
អ. fever/pyrexia
បារ. fièvre/pyrexie (f.)

អាការៈបណ្តាលឱ្យកម្តៅក្នុងខ្លួនកើនឡើងហួសប្រក្រតី។ ឧ. ក្មេងដែលម្តាយនាំទៅមន្ទីរពេទ្យបង្អែកនេះ កំពុងមានជំងឺគ្រុនក្តៅ។

គ្រោងឆ្អឹង/ អដ្ឋិសង្ខលិក
អ. skeleton
បារ. squelette (m.)

សំណុំឆ្អឹងទាំងអស់នៃសពាង្គកាយដែលបង្កើតបានជារចនាសម្ព័ន្ធនិងរាងពៅរបស់មនុស្សនិងសត្វ។ ឧ. អដ្ឋិសង្ខលិករបស់មនុស្សមានឆ្អឹងចំនួន២០៦ ដែលរួមមានឆ្អឹងវែង ឆ្អឹងសំប៉ែត និងឆ្អឹងខ្លី។

គ្រោះថ្នាក់
អ. accident
បារ. accident (m.)

ហេតុការណ៍ជាវិបត្តិដែលកើតឡើងបន្ទាន់ឬដោយចៃដន្យ។ ឧ. ក្នុងករណីសម្ពាធឈាមឡើងខ្ពស់ អ្នកជំងឺអាចមានគ្រោះថ្នាក់សរសៃឈាមក្នុងខួរក្បាល (accident vasulaire cérébral AVC)។

គ្លុយស៊ីដ
អ. glucid
បារ. glucide (m.)

សារធាតុស្ករជាកាបោនអ៊ីដ្រាត (hydrate de carbone) ដែលក្នុងនោះមានស្ករទោល (ose sucre simple) និង ស្ករកុំផ្លិច (oside sucre complexe)។

គំនាំងបេះដូង/ ប្លុកបេះដូង
អ. heart block
បារ.bloc cardiaque

វិបត្តិនៃចង្វាក់បេះដូងរហូតដល់គាំងដោយសារដាច់រលករំញោច (onde d'excitation) បញ្ជាសាច់ដុំបេះដូងបណ្ដាលមកពីការប្រើប្រាស់ឱសថខុស ឬ សារធាតុពុល ...។

គំនាំងសន្លាក់/ អង់គីឡូស
អ. ankylosis/ (joint) stiffness
បារ. ankylose (f.)

អាការៈគាំងសន្លាក់ពុំអាចធ្វើចលនាសកម្ម ឬ អកម្ម បានបង្កដោយសាច់ដុំ ឬ ពួរសាច់ដុំនៃសន្លាក់នោះក្រិនរឹង ឬ ដោយមូលហេតុរលាករលួយសន្លាក់។

ច

ចលនាព្យាបាល/ គីណេព្យាបាល
អ. kinesitherapy
បារ.kinésithérapie (f.)/ cinésithérapie(f.)

វិធីសាស្ត្រព្យាបាលជំងឺដោយហត្ថចលនាដើម្បីរំញោចសរីរាង្គ ដូចជាការច្របាច់ ការចុច... ឬប្រើឧបករណ៍ផ្សេងៗ។ កន្លងមកគេធ្លាប់ប្រើពាក្យនេះថាការព្យាបាលដោយចលនា។

ចិត្តព្យាបាល
អ. psychotherapy
បារ. psychothérapie (f.)/traitement psychique (m.)

វិធីសាស្ត្រព្យាបាលជំងឺដោយការអប់រំសម្រួលផ្លូវចិត្តក្នុងគោលបំណងបន្ធូរអារម្មណ៍អ្នកជំងឺ។

ចូល
អ. afferent
បារ. afférent(adj.)

ដែលនាំសារធាតុអ្វីមួយចូលទៅក្នុងសរីរាង្គ។

ចេញ
អ. efferent
បារ. efférent(adj.)

ដែលនាំសារធាតុអ្វីមួយចេញពីសរីរាង្គទៅក្រៅ។

ជ

ជាលិកា សំណុំកោសិកា ដែលមានទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ និង
អ. tissue មុខងារដូចគ្នាបង្កើតបានជាសរីរាង្គមួយ ឬផ្នែក
បារ. tissu (m.) មួយនៃសរីរាង្គ។

ជាលិកាវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាពីជាលិកា (tissus) គ្រប់
អ. histology ប្រភេទ។
បារ. histologie (f.)

ជីវគីមីវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីសមាសធាតុ និងប្រតិកម្ម
អ. biochemistry គីមីក្នុងភាវៈមានជីវិត។ ឧ. ការសិក្សាលម្អិតពី
បារ. biochimie (f.) ការរំលាយអាហារនៅក្នុងខ្លួនមនុស្សសត្វជាផ្នែក
មួយនៃជីវគីមីវិទ្យា។

ជីវវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីភាវៈមានជីវិត (មនុស្ស សត្វ
អ. biology និង រុក្ខជាតិ)។
បារ. biologie (f.)

ជំងឺក្រិន សភាពរឹងឬក្រាស់នៃជាលិកា ឬសរីរាង្គណាមួយ
អ. sclerosis ដែលបណ្ដាលឱ្យបាត់បង់មុខងាររបស់វា។
បារ. sclérose (f.) ឧ. ការពិសាស្រាជាកត្តាមួយជំរុញឱ្យជំងឺរលាក
ថ្លើមវិវត្តទៅជាជំងឺក្រិនថ្លើម។

ជំងឺក្រិនថ្លើម/ សៀរ៉ូសថ្លើម
អ. hepatic cirrhosis
បារ. cirrhose du foie/ cirrhose hépatique (f.)

ជំងឺថ្លើមម្យ៉ាង បណ្ដាលមកពីការរលាកកោសិកា (cellule) ថ្លើមធ្វើឱ្យជាលិកា (tissu) ថ្លើមរឹងក្រិនលែងបំពេញមុខងារបាន។ ឧ. ការព្យាបាលជំងឺរលាកថ្លើមទាន់ពេលវេលាអាចទប់ស្កាត់ការវិវត្តទៅជាជំងឺក្រិនថ្លើមបាន។

ជំងឺខ្វាក់មាន់
អ. hemeralopia/ night blindness
បារ. héméralopie (f.)

ជំងឺមួយប្រភេទច្រើនកើតលើកុមារ ដែលភ្នែកមើលមិនឃើញខុសប្រក្រតីនៅទីងងឹតនៅពេលយប់ ឬនៅពេលមានពន្លឺខ្សោយ។ ជាទូទៅជំងឺនេះកើតឡើងដោយសារកង្វះវីតាមីនអា/ជីវជាតិអា (vitamineA)។ ឧ. ជំងឺខ្វាក់មាន់អាចបង្ការ និងព្យាបាលដោយឱសថឬអាហារដែលសម្បូរជីវជាតិអា។

ជំងឺជ្រាំង
អ. thrush
បារ. muguet (m.)

ជំងឺមួយប្រភេទ ដែលកើតឡើងជាផ្លាកស្នាម (taches) ពណ៌សស្រអាប់ទំហំតូច ឬ ធំនៅលើភ្នាសក្នុងមាត់ និងជួនកាលរលាកដល់ដើមបំពង់កដែលបង្កឡើងដោយផ្សិតកង់ឌីដាអាប៊ីកង់ (candida albicans)។ ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅលើកុមារ។ ឧ.ផលវិបាកនៃជំងឺជ្រាំងបណ្ដាលឱ្យខ្វះអាហារូបត្ថម្ភ។

ជំងឺធូលីសួត/ផ្នឹម៉ូកូនីញ៉ូស
អ. pneumoconiosis
បារ. pneumoconiose (f.)

ជំងឺសួតរ៉ាំរ៉ៃម៉្យាង ដែលបង្កដោយកំណកធូលី (ផង់សារធាតុរ៉ែ ឬ សារធាតុគីមី...) នៅក្នុងសួត តាមការដកដង្ហើមស្រូបចូលក្នុងរយៈពេលយូរ។

ជំងឺប្រគ្រីវ/ហ្គុត
អ. gout
បារ. goutte (f.)

ជំងឺបង្កឱ្យឈឺចុកចាប់ ជាពិសេសនៅពេលយប់ ពេលសម្រាក ឬ គ្មានសកម្មភាពនៅត្រង់សន្លាក់ម្រាមដៃ ម្រាមជើង និងបណ្ដាសន្លាក់ដទៃទៀត។ ជំងឺនេះច្រើន បណ្ដាលមកពីសារធាតុអាស៊ីតអ៊ុយរិក (acide urique) មានកម្រិតខ្ពស់ហួសប្រក្រតី។

ឧ. គ្រូពេទ្យបានឱ្យដំបូន្មានដល់អ្នកជំងឺប្រគ្រីវនេះ ឱ្យតមចំណីអាហារណាដែលបង្កឱ្យកើនសារធាតុអាស៊ីតអ៊ុយរិក ដូចជាសាច់អាំង គ្រឿងសមុទ្រ គ្រឿងក្នុងជ្រូកមាន់ទា,...។

ជំងឺផ្សិត/មីកូស
អ. mycosis
បារ. mycose (f)

ជំងឺដែលបង្កឡើងដោយមេរោគជាពពួកផ្សិត (champignon)។

ជំងឺពកក/
ជំងឺពកទៀរ៉ូអ៊ីត
អ. goiter/goitre
បារ. goitre (f.)

ជំងឺដែលសម្គាល់ដោយការរីកធំ ឬ មានដុំពកនៃក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត(la glande thyroïde) នៅនឹង ក ដោយសារក្រពេញនេះផលិតអ័រម៉ូនតិចពេក ឬ ច្រើនពេក។ ជំងឺពកកជាធម្មតាច្រើនតែបណ្តាលមកពីកង្វះជាតិអ៊ីយ៉ូតនៅក្នុងចំណីអាហារ។ គេសង្កេតឃើញជំងឺពកកមានច្រើនសណ្ឋាន។ ឧ.អ្នកបរិភោគអំបិលមានសារជាតុអ៊ីយ៉ូតអាចការពារមិនឱ្យកើតជំងឺពកកបាន។

ជំងឺពកឆ្អឹង/អូស្តេអូម
អ. osteoma
បារ. ostéome (f.)

ជំងឺមួយប្រភេទដែលមានអាការៈពីរយ៉ាងគឺ ១- អាការៈរីកលូតលាស់ខុសប្រក្រតីរបស់ជាលិកាឆ្អឹងពេញវ័យដែលវិវត្តយឺតៗនៅនឹងកន្លែងបង្កបានជាកំពកនៃឆ្អឹង។ ២- អាការៈជាដុំពកមាន លក្ខណៈជាឆ្អឹងដែលកកើតឡើងនៅកន្លែងប៉ះទង្គិចញ៉ើក-ញាប់នៃជាលិកាទន់ របស់សព៌ាង្គកាយ។ ឧ. ជំងឺពកឆ្អឹងត្រូវតែព្យាបាលដោយការវះកាត់។

ជំងឺពុកឆ្អឹង/
អូស្តេអូប៉ូរ៉ូស
អ. osteoporosis
បារ. ostéoporose (f.)

ជំងឺមួយប្រភេទដែលកើតឡើងដោយសារកង្វះសារធាតុរ៉ែ និងការថយចុះនៃបណ្តាញប្រព័ន្ធប្រូតេអ៊ីនរបស់ឆ្អឹង។ ជំងឺនេះបណ្តាលឱ្យមានការឈឺចុកចាប់ការខូចទម្រង់ដើមនៃឆ្អឹងនិងធ្វើឱ្យឆ្អឹងងាយបាក់។ ឧ.ជំងឺពុកឆ្អឹងជាជំងឺដែលច្រើនកើតលើស្ត្រីវ័យចាស់។

ជំងឺភ្នែកក្រហម
អ. conjunctivitis
បារ. conjonctivite (f.)

ជំងឺមួយប្រភេទដែលបង្កឱ្យរលាកភ្នាសក្នុងត្របកភ្នែក និង គ្រាប់ភ្នែកលើកលែងតែកែវភ្នែក (គ័រណេ= cornée)។ មូលហេតុបណ្ដាលមកពីការបង្ករោគដោយមីក្រុប ចំណាំងពន្លឺខ្លាំង ឬ អង្គធាតុក្រៅ (corps étranger) ចូលក្នុងភ្នែក។ ឧ. ការលាងដៃដោយសាប៊ូជាប្រចាំកាត់បន្ថយការកើតជំងឺភ្នែកក្រហម។

ជំងឺមហារីក
អ. cancer
បារ. cancer (m.)

ជំងឺកើតឡើង ជាដុំពក ជាដំបៅមិនប្រក្រតីនៅតាមសរីរាង្គណាមួយរបស់មនុស្សឬសត្វបង្កឡើងដោយកោសិកា ដែលដុះរីកលូតលាស់ខុសធម្មតា និង រាលដាលបង្កជាជំងឺស្រួចស្រាល់ ឬរ៉ាំរ៉ៃបណ្ដាលឱ្យស្លាប់បើមិនមានការព្យាបាលឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមក្បួនខ្នាតជំនាញឱ្យទាន់ពេលវេលាទេនោះ។ ឧ. អ្នកជំងឺនេះស្លាប់ដោយជំងឺមហារីកថ្លើម។

ជំងឺរលាកខួរឆ្អឹង/ អូស្តេអូមីយេលីត
អ. osteomyelitis
បារ. ostéomyélite (f.)

ជំងឺមួយប្រភេទដែលកើតឡើងដោយការរលាកព្រមគ្នាទាំងតួឆ្អឹង ទាំងខួរឆ្អឹងដោយមូលហេតុច្រើនយ៉ាង។ ឧ. ជាទូទៅជំងឺរលាកខួរឆ្អឹងស្រួចស្រាល់ច្រើនកើតមាននៅលើកុមារ។

ជំងឺរលាកឆ្អឹង/អូស្តេអ៊ីត
អ. osteitis
បារ. ostéite (f.)

អាការៈមួយប្រភេទដែលកើតពីការរលាកតួឆ្អឹង។ ឧ. ជាទូទៅមូលហេតុដែលបង្កឱ្យមានជំងឺរលាកឆ្អឹងបណ្ដាលមកពីបាក់តេរី។

ជំងឺរលាកទឹកសន្លាក់/ស៊ីណូវីត
អ. synovitis
បារ. synovite (f.)

ជំងឺរលាកទឹកសន្លាក់មានសភាពស្រួចស្រាល់ ឬរ៉ាំរ៉ៃដែលធ្វើឱ្យស្ងួត ឬ មានសារធាតុរាវមិនប្រក្រតីដូចជាឈាម ទឹករងៃ ឬ អាចមានខ្ទុះ។ ឧ. បើអ្នកជំងឺសង្ស័យថាខ្លួនមានជំងឺរលាកទឹកសន្លាក់ត្រូវទៅពិគ្រោះជាមួយនឹងគ្រូពេទ្យឯកទេសចៀសវាងការប្រើថ្នាំដោយខ្លួនឯង។

ជំងឺរលាកពហុសន្លាក់/ប៉ូលីអាទ្រីត
អ. polyarthritis
បារ. polyarthrite (f.)

ជំងឺមួយប្រភេទដែលកើតឡើងពីការរលាកស្រួចស្រាល់ ឬ រ៉ាំរ៉ៃក្នុងសន្លាក់ជាច្រើនព្រមៗគ្នា។ ឧ. ជំងឺរលាកពហុសន្លាក់ជារោគសញ្ញានៃជំងឺគ្រុនសន្លាក់ (rhumatisme) ស្រួចស្រាល់និងរ៉ាំរ៉ៃ។

ជំងឺរលាកមាត់
អ. stomatitis
បារ. stomatite (f.)

ជំងឺរលាកភ្នាសសើមក្នុងមាត់បង្កដោយបាក់តេរី វីរុស ពពួកផ្សិត,...។ ឧ. កង្វះអនាម័យមាត់ធ្មេញជាកត្តាបណ្ដាលឱ្យកើតជំងឺរលាកមាត់។

ជំងឺរលាកសន្លាក់
អ. arthritis
បារ. arthrite (f.)

អាការៈរលាកនៅត្រង់សន្លាក់បណ្ដាលឱ្យឡើងក្រហមក្ដៅ ឈឺចាប់ និង ហើម ដែលមានលក្ខណៈស្រួចស្រាល់ឬរ៉ាំរ៉ៃ។ ឧ. អ្នកជំងឺរលាកសន្លាក់គប្បីទៅពិនិត្យព្យាបាលតាមការណែនាំរបស់គ្រូពេទ្យឯកទេស។

ជំងឺរលាកសរសៃពួរសាច់ដុំ/ ជំងឺរលាកតង់ដុង
អ. tendinitis
បារ. tendinite/ ténosite (f.)

ជំងឺបណ្ដាលមកពីរលាកសរសៃពួរដែលភ្ជាប់សាច់ដុំទៅនឹងឆ្អឹង។

ជំងឺរលាកអណ្ដាត
អ. glossitis
បារ. glossite (f.)

ជំងឺមួយប្រភេទដែលបង្កឱ្យរលាកភ្នាសអណ្ដាតសើៗឬជ្រៅ និង មានលក្ខណៈស្រួចស្រាល់ ឬរ៉ាំរ៉ៃ។ ឧ. អ្នកជំងឺរលាកអណ្ដាតមានអាការៈហៀរទឹកមាត់ជាប្រចាំ។

ជំងឺរាក
អ. diarrhea/diarrhoea
បារ. diarrhée(f.)

ជំងឺ ដែលបណ្ដាលឱ្យមានការបន្ទោបង់លាមកមានសភាពរាវ និងញឹកញាប់។ ឧ. នៅមន្ទីរពិសោធន៍បាក់តេរីសាស្ត្រ (laboratoire bactériologique) នេះ គេកំពុងវិភាគលាមករបស់អ្នកជំងឺរាកដើម្បីរកមេរោគដែលបង្កឱ្យរាក។

ជំងឺវិទ្យា/ប៉ាតូវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីជំងឺគ្រប់ប្រភេទដើម្បីរកមូលហេតុរោគវិនិច្ឆ័យនិងវិធីព្យាបាល។
អ. pathology
បារ. pathologie(f.)

ជំងឺសន្លាក់ ជំងឺគ្រប់ប្រភេទដែលកើតឡើងនៅក្នុងសន្លាក់។ ឧ. អាការៈគាំងសន្លាក់ជាផលវិបាកនៃជំងឺសន្លាក់។
អ. arthropathy
បារ. arthropathie (f.)

ជំងឺសាច់ដុំ ជំងឺគ្រប់ប្រភេទនៃប្រព័ន្ធសាច់ដុំ។
អ. myopathy/myopathia
បារ. myopathie (f.)

ជំងឺហឺត ជំងឺកើតឡើងនៅផ្លូវដង្ហើមបណ្តាលឱ្យអ្នកជំងឺមានការលំបាកក្នុងការដកដង្ហើមហត់ដង្ហក់។ ជំងឺនេះបណ្តាលមកពីមូលហេតុច្រើនយ៉ាង។ អ្នកជំងឺអាចស្លាប់បើពុំមានការព្យាបាលត្រឹមត្រូវទាន់ពេលវេលានោះទេ។ ឧ. ដើម្បីចៀសវាងជំងឺហឺតគួររស់នៅក្នុងបរិយាកាសល្អ អនាម័យល្អ និងចៀសវាងការប្រើថ្នាំដោយគ្មានវេជ្ជបញ្ជា។
អ. asthma
បារ. asthme (m.)

ជំនាប់ស្អិត/អាដេរ៉ង់ អាការៈស្អិតជាប់គ្នារវាងសរីរាង្គពីរ ឬ ច្រើននៅក្នុងកន្លែងណាមួយនៃសព៌ាង្គកាយដោយមូលហេតុផ្សេងៗ។ ឧ. អស់រយៈពេលយូរក្រោយពីការវះ
អ. adhesion
បារ. adhérence (f.)

កាត់ក្នុងពោះ ករណីខ្លះអាចកើតមានជំនាប់ស្អិតនៃពោះវៀន។

ជំនួយកម្លាំង/អាណាឡិបស៊ី

អ. analepsia / analepsis

បារ. analepsie (f.)

វិធីធ្វើឱ្យអ្នកជំងឺមានកម្លាំងពលំឡើងវិញ ក្រោយពេលជាសះស្បើយ។

ឈឺ

ឈាមខន់/
កំណកឈាម
អ. blood clot
បារ.caillot sanguin

ដុំឈាមដែលបានមកពីការកកសម្រាប់បិទសរសៃឈាមដាច់ ឬ របួស និង បញ្ឈប់លំហូរឈាម។

ឈឺ
អ. ache
បារ. mal (m.)

អាការៈមិនស្រួលនៃសរីរាង្គណាមួយ។

ឈឺក្បាល
អ. cephalalgia/
cephalgia/
cephalodynia/
headache
បារ. céphalalgie/
céphalée (f)/
mal de tête

អាការៈដែលឈឺចាប់ក្នុងក្បាលបណ្តាលមកពីមូលហេតុច្រើនយ៉ាង ពេលខ្លះមិនអាចរកមូលហេតុឃើញឡើយ។ ឧ. ការសម្រាកគ្រប់គ្រាន់ និង ទៀងទាត់ពេលវេលាអាចជួយបន្ថយអាការៈឈឺក្បាល។

ដ

ដុំពក/ទុយម័រ
អ. tumor
បារ. tumeur (f.), néoplasme (m.)

ការដុះសាច់មិនប្រក្រតីនៃជាលិកាផ្សេងៗរបស់សរីរាង្គ។ ឧ. អ្នកជំងឺដែលមានដុំពកត្រូវទៅពិគ្រោះជាមួយគ្រូពេទ្យសល្យសាស្ត្រ (chirurgien)។

ដុំពកក្រពេញ/អាដេណូម
អ. adenoma
បារ. adénome (m.)

ដុំពកបេនីញនៃក្រពេញណាមួយដែលមានរចនាសម្ព័ន្ធដូចក្រពេញនោះ និងមានស្រោមរុំព័ទ្ធយ៉ាងមាំ ហើយមានសកម្មភាពសេក្រេស្យុង (sécrétion) ខ្លាំងក្លាជាងធម្មតា។ ឧ. អាដេណូមក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីដ (thyroïde) ដែលមានសេក្រេស្យុងអ័រម៉ូនទីរ៉ុកស៊ីន (thyroxine) ច្រើនលើសធម្មតាតម្រូវឱ្យមានការវះកាត់យកចេញ។

ដុំពកខ្លាញ់/លីប៉ូម
អ. lipoma
បារ. lipome (m.)

ដុំពកបេនីញនៃជាលិកាខ្លាញ់មានស្រោមរុំពទ្ធជុំវិញដែលគ្មានទំនាក់ទំនងនឹងជាលិកាខាងក្រៅ។ ឧ. លីប៉ូមជាដុំពកដែលងាយស្រួលធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ និង ព្យាបាល ប៉ុន្តែវាអាចវិវត្តទៅជាជំងឺមហារីកដុំខ្លាញ់។

ដុំពកបេនីញ/ទុយម័របេនីញ
អ. benign tumor
បារ. tumeur bénigne

ការដុះសាច់មិនប្រក្រតីនៃជាលិកាជាដុំពកស្លូតដែលពុំទាន់មានលក្ខណៈកាចសាហាវ។

ឧ. ដុំពកខ្លាញ់ធម្មតាអាចជាដុំពកបេនីញ ប៉ុន្តែដើម្បីសុវត្ថិភាព អ្នកជំងឺត្រូវទៅពិគ្រោះជាមួយនឹងគ្រូពេទ្យវះកាត់។

ដុំពកភ្នាស
អ. epithelioma
បារ. épithéliome/ épithélioma (m.)

ដុំពកកាច (tumeur maligne) កើតឡើងពីជាលិកាភ្នាស(tissu d'épithélium) មិនប្រក្រតីរបស់សរីរាង្គដែលជាមហារីក។

ដុំពកម៉ាលីញ/ទុយម័រម៉ាលីញ
អ. malign tumor
បារ. tumeur maligne

ការដុះសាច់មិនប្រក្រតីនៃជាលិកាជាដុំពកកាចដែលមានលក្ខណៈកាចសាហាវ ដែលជាជំងឺមហារីក (cancer)។ ដុំពកម៉ាលីញអាចកើតនៅគ្រប់សរីរាង្គទាំងអស់នៃសព៌ាង្គកាយ។

ដុំពកវិទ្យា/អុងកូវិទ្យា
អ. oncology
បារ. oncologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាពីដុំពក (tumeurs) នៃជាលិកា (tissus)ផ្សេងៗរបស់សរីរាង្គ។

ដុំពកសរសៃឡាំហ្វ៍/ឡាំហ្វង់ហ្សីយ៉ូម
អ. lymphangioma
បារ. lymphangiome (m.)

អង់ហ្ស៊ីយ៉ូម(angiome)នៃសរសៃឡាំហ្វ៍ (vaisseau lymphatique)មានលក្ខណៈហើមទន់ជ្រាយ ដែលច្រើនកើតនៅថ្នក់ខាងលើឆ្អឹងដងកាំបិត។

ដំណុះធ្មេញ
អ. eruption of tooth
បារ. éruption dentaire

ការដុះធ្មេញដែលពកចេញពីអញ្ចាញ។ ឧ. កុមារមានដំណុះធ្មេញពីរលើកគឺធ្មេញទឹកដោះ(dent de lait) និងធ្មេញអចិន្ត្រៃយ៍(dent parmanente)។

ដំណួចស្បែក
អ. skin rash
បារ. rash cutané

កន្ទួលតូចៗនៅលើស្បែក ដែលមិនស្ថិតស្ថេរជួនកាល រមាស់ និង/ឬ ដែលបណ្តាលឱ្យមានអាការៈគ្រុនក្តៅ។ ឧ. ប្រតិកម្មឱសថមួយចំនួនអាចបណ្តាលឱ្យមានដំណួចស្បែក។

ដំណើរជ្រុះរោម/អាឡូប៉េស៊ី
អ. alopecia
បារ. alopécie (f.)

អាការៈជ្រុះរោម សក់ខ្លះៗឬអស់រលីងនៅផ្នែកណាមួយនៃសព៌ាង្គកាយ។

ដំណើរមានរដូវ
អ. menstruation
បារ. menstruation (f)

ដំណើរហូរឈាមពីស្បូនរបស់ស្ត្រីមានរយៈពេលធម្មតាពី៣ទៅ៧ថ្ងៃតាមវដ្តរដូវ(cycle menstruel)។

ដំបៅងា
អ. yaws
បារ. pian/buba/boubas (m.)

ជំងឺឆ្លងមួយប្រភេទរាតត្បាតនៅតំបន់ត្រូពិកដោយសារ មេរោគស្ពៀរ៉ូកែត (spirochète) ឈ្មោះត្រេប៉ូណេម៉ាពែតឺនុយ (treponema pertenue)។ អ្នកជំងឺមានអាការៈក្តៅខ្លួន ឈឺចុកចាប់អវយវៈបន្ទាប់មកមានចេញជាដំបៅពងបែករលួយ

រហូតដល់ដាលិកាក្រោមស្បែកជាពិសេសនៅលើ
មុខ ដៃ និង ជើង។ ៥. ដំបៅងាអាចឆ្លងតាមរយៈ
ការប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់លើដំបៅរបស់អ្នកជំងឺ។

ណោ

ណូឌុល ដុំពកបេនីញនៃជាលិកាដែលមានរាងមូលតូចៗ ក្រឡាប់ចុះឡើងនៅពេលយើងស្ទាបជាពិសេស ដុំពក បេនីញនៃជាលិកាក្រពេញឡាំហ្វ៍ (glande lymphatique)។
អ. nodule
បារ. nodule (m.)

ត

តិរច្ឆានភាព/ បេស្យាលីតេ
អ. bestiality
បារ. bestialité (f.)

ការរួមភេទរវាងមនុស្សជាមួយនឹងសត្វ។

តុកស៊ីកូវិទ្យា/វិសវិទ្យា
អ. toxicology
បារ. toxicologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីជាតុពុល។ ឧ.តុកស៊ីកូវិទ្យា/វិសវិទ្យាជាមុខវិជ្ជាមួយនៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ។

តុកស៊ីន/វិសជាតុ
អ. toxin
បារ. toxine (f.)

សារជាតុដែលកកើតឡើងពីមីក្រូសរពាង្គកាយ ហើយបណ្តាលឱ្យមានជំងឺ។ តុកស៊ីនមានដើមកំណើតចេញពីប្រភពពីរ :

-ចេញពីជីវាណូ ឬ ខ្ទមេរោគមួយ(germe) ដែលបង្កឱ្យមានជំងឺ។

- ចេញពីពួកផ្សិតពុល ឬ ពីពិសរបស់សត្វល្អិត និងសត្វពស់ដែលមិនមែនជាមីក្រុប។

តុល្យភាព
អ. balance
បារ. balance (f.)

ស្ថានភាពលំនឹងរវាងជាតុនានានៅក្នុងភាវៈរស់ដូចជាលំនឹងអត្រាអេឡិចត្រូលីត(électrolyte) អាស៊ីដបាស(acidebase)។

ត្រូម៉ា របួសធ្ងន់ធ្ងរខាងផ្លូវកាយឬផ្លូវចិត្តដែលបង្កដោយគ្រោះថ្នាក់ឬវិបត្តិផ្សេងៗ។
អ. trauma
បារ. trauma (m.)

ត្រូម៉ាតូវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីមូលហេតុ រោគវិនិច្ឆ័យ និង វិធីព្យាបាលរបួសផ្លូវកាយ ឬ ផ្លូវចិត្តគ្រប់ប្រភេទ។
អ. traumatology
បារ. traumatologie (f.)

ត្រូម៉ាទីស្ម ភាពគ្រាំគ្រាផ្លូវកាយ ឬ ផ្លូវចិត្តដែលបង្កឡើង ដោយគ្រោះថ្នាក់ ឬ វិបត្តិធ្ងន់ធ្ងររ៉ាំរ៉ៃផ្សេងៗ។
អ. traumatism
បារ. traumatisme (m.)

តំណឹងចិត្ត/អង់ហ្គួស អាការៈទង្គឹះចិត្ត តានតឹងនិងថប់អារម្មណ៍ធ្ងន់ធ្ងរ ដែលប៉ះពាល់រហូតដល់ប្រព័ន្ធឈាមរត់ ប្រព័ន្ធផ្លូវដង្ហើម...។
អ. anguish
បារ. angoisse (f.)

ថ

ថង់ បរិក្ខារវេជ្ជសាស្ត្រជាស្បោងម្យ៉ាងសម្រាប់ត្រង លំហូរសារធាតុរាវ ខ្ទុះ ឬ លាមកដែលហូរចេញពីសព៌ាង្គកាយ។

អ. sac/bag

បារ. sac (m.)

ថប់អារម្មណ៍ អាការៈតប់ប្រមល់ផ្លូវចិត្តរហូតដល់បេះដូងដើរញាប់ និងបែកញើស។

អ. anxiety

បារ. anxiété (f.)

ថ្នាលវប្បកម្ម ប៊ូយ៉ុងឬថ្នាលសម្រាប់បណ្ដុះនិងចិញ្ចឹមបាក់តេរី។

អ. culture medium

បារ. bouillon de culture

ទ

ទងសុក/ទងផ្ចិត
អ. umbilical cord
បារ. cordon ombilical (m.)

អន្តរសរីរាង្គមានសណ្ឋានប្រហាក់ប្រហែលខ្សែពួរដែលតភ្ជាប់ពីផ្ចិតទារកទៅសុក។ នៅក្នុងទងសុកមានសរសៃឈាមពីរបែប មួយជាអាកទែ (artère) នាំឈាមពីសុកទៅទារក និងមួយទៀតជាវ៉ែន (veine) នាំឈាមពីទារកទៅសុកវិញ។ នៅក្រោយពេលទារកប្រសូតចេញពីផ្ទៃម្ដាយ ឆ្មបត្រូវកាត់ផ្ដាច់ទងសុកជាចាំបាច់។

ទល់លាមក
អ. constipation/ costiveness
បារ. constipation (f.)

ដំណើរបន្ទោបង់លាមកមិនប្រក្រតី គឺមានការយឺតការជុះមិនចេញ លាមកមានសភាពរឹងបណ្ដាលមកពីមូលហេតុផ្សេងៗបង្កឡើង។ ឧ. ដើម្បីចៀសវាងទល់លាមកគួរគប្បីបរិភោគបន្លែ ផ្លែឈើ និងទឹកឱ្យបានច្រើន។

ទារកក្នុងផ្ទៃ
អ. fetus
បារ. fœtus (m.)

គភ៌ដែលមានអាយុក្នុងរយៈពេលចាប់ពីខែទី៤រហូតដល់ពេលសម្រាល។ ឧ. ចំពោះស្ត្រីដែលមានគភ៌ចាប់ពីអាយុ៤ខែឡើងទៅ ទារកក្នុងផ្ទៃចាប់ផ្ដើមកម្រើក។

ទារកមិនគ្រប់ខែ

អ. premature infant

បារ. enfant prématuré

ទារកមានជីវិតធម្មតាដែលកើតមុនរយៈពេល៣៧សប្តាហ៍ហើយមានទម្ងន់ក្រោម២២០០ក្រាម។ ទារកមិនគ្រប់ខែត្រូវតែទទួលការចិញ្ចឹមដោយសិប្បនិម្មិតតាមការកំណត់របស់គ្រូពេទ្យឯកទេស។

ទឹកកាម

អ. sperm/semen

បារ. sperme (m.)

សារធាតុខាប់ពណ៌សដែលផលិតចេញពីសរីរាង្គបន្តពូជរបស់មនុស្សប្រុស ឬសត្វឈ្មោល។ សារធាតុនេះមានសេរ៉ូមប្លាស្មា និងស្ពែម៉ាតូសូអ៊ីត (spermatozoïde)។

ទឹកដោះដំបូង

អ. colostrum/ neogala /protogala

បារ. colostrum (m.)

ទឹកដោះចេញក្រោយពីការសម្រាលកូនរួចរយៈពេលតែពីរឬបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះចំពោះមនុស្ស តែចំពោះសត្វរយៈពេលអាចខ្លី ឬ វែងជាងនេះ។ ទឹកដោះនេះមានពណ៌លឿង សម្បូរដោយសារជាតិប្រូតេអ៊ីនជាពិសេសអាល់ប៊ុយមីនដែលមានតួនាទីទប់ស្កាត់ជំងឺរលាកក្រពះ ពោះវៀន បន្សាត់អាចម៍ព្រៃ និងនាំអង់ទីករ(anticorps)ពីម្តាយទៅកូន។ ឧ. ម្តាយក្រោយពីការសម្រាលកូនចាំបាច់ត្រូវបំបៅកូនភ្លាមដោយទឹកដោះដំបូង។

ទឹកប្រមាត់　　វត្ថុរាវអាល់កាទ្បាំងពណ៌លឿងបៃតងមានរសជាតិល្វីងដែលបញ្ចេញដោយថ្លើមសម្រាប់បន្សាបអាសុីដក្នុងអាហារនៅដើមពោះវៀនតូច។

អ. bile
បារ. bile (f.)

ទឹកភ្លោះ　　សារធាតុរាវដែលនៅជុំវិញទារកក្នុងផ្ទៃម្តាយ។ ទឹកភ្លោះមានមុខងារជួយឱ្យទារកមានការធំធាត់ និង ការពារពីការប៉ះទង្គិចផ្សេងៗ។ ឧ. ការបែកទឹកភ្លោះជាសញ្ញាមួយនៃការត្រៀមប្រសូត។

អ. amniotic fluid
បារ. liquide amniotique

ទុរាហារូបត្ថម្ភ　　អាការៈកើតឡើងចំពោះមនុស្សឬសត្វនៅពេលទទួលទានអាហារមិនត្រឹមត្រូវតាមនិយាមនៃតម្រូវការ។ ឧ. មនុស្សឬសត្វត្រូវទទួលអាហារឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដូចជាប្រូទីដ លីពីដ គ្លុយសុីដ ជីវជាតិ (vitamine) និងសារធាតុរ៉ែខនិជ...ដើម្បីជៀសវាងទុរាហា-រូបត្ថម្ភ។

អ. malnutrition
បារ. malnutrition (f.)

ន

នីដាស្យុង
អ. nidation
បារ. nidation (f.)

ការតាំងទីរបស់អណ្ឌៈ (œuf fécondé) ទំនៅភ្នាសក្នុងនៃស្បូន ដែលជាទូទៅមានរយៈពេលពី៧ទៅ១០ថ្ងៃក្រោយពីកំណកំណើត។ ៕. ក្នុងករណីមិនប្រក្រតី នីដាស្យុង អាចកើតមាននៅដៃស្បូន ឬ ក្នុងធិទ្ធដ្ឋានពោះ (cavité abdominale) ដែលបង្កឱ្យទៅជាគភ៌ក្រៅស្បូន។

នោមខ្ទុះ
អ. pyuria
បារ. pyurie (f.)

វត្តមានខ្ទុះក្នុងទឹកមូត្រដែលបង្កឱ្យទឹកមូត្រនោះល្អក់ដែលជាអាការៈបញ្ជាក់អំពីអាំងហ្វិចស្យុង (infection) ប្រព័ន្ធទឹកមូត្រ។

នោមច្រើន/ប៉ូលីយូរី
អ. polyuria
បារ. polyurie (f.)

អាការៈកើនបរិមាណទឹកនោមដែលបញ្ចេញមកក្រៅលើសពី៣លីត្រក្នុងរយៈពេល ២៤ម៉ោង។

នោមឈាម
អ. hematuria
បារ. hématurie (f.)

វត្តមានគុលិកាឈាមក្រហមក្នុងទឹកនោមដែលជាការបញ្ជាក់អំពីជំងឺប្រព័ន្ធទឹកមូត្រ។

នោមញឹក/ប៉ូឡាគ្យូរី
អ. pollakiuria
បារ. pollakiurie (f.)

អាការៈនោមញឹកញាប់ ប៉ុន្តែនោមម្តងៗមានបរិមាណតិចដែលជារោគសញ្ញានៃជំងឺប្រូស្តាត (prostate)និងការរលាកប្លោកនោម(vessie)។

នោមតិច/អូលីគូរី
អ. oliguria
បារ. oligurie (m.)

អាការៈថយចុះបរិមាណទឹកនោម ដែលបញ្ចេញមកក្រៅក្រោម៥០០មិល្លីលីត្រក្នុងរយៈពេល២៤ម៉ោង ដែលជារោគសញ្ញានៃជំងឺតម្រងនោមជំងឺហើម និងការបាត់បង់លំនឹងអេឡិចត្រូលីត (électrolyte) ក្នុងចរន្តឈាម។

នោមទាស់/ឌីស្សូរី
អ. dysuria
បារ. dysurie (f.)

អាការៈឈឺចាប់ និងពិបាកនៅពេលនោម ដោយមូលហេតុរលាកបង្ហួរឬប្លោកនោម ដែលបណ្តាលមកពីកង្វះអនាម័យនៃប្រព័ន្ធទឹកមូត្រ និងប្រដាប់បន្តពូជខាងក្រៅ។

ប

បង់រុំ
អ. band
បារ. bande (f.)

បន្ទះស្បៃ លោហធាតុ ឬប្លាស្ទិកទន់ប្រើក្នុងវេជ្ជសាស្ត្រសម្រាប់រុំព័ទ្ធសរីរាង្គណាមួយ។

បន្ទប់វះកាត់/សល្យសាល
អ. operating room/ operating theaters
បារ. bloc opératoire

បន្ទប់ស្តេរីលស្អាតមានអនាម័យត្រឹមត្រូវនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ដែលបំពាក់ដោយបរិក្ខារសម្រាប់ការវះកាត់តូចធំ និងការព្យាបាលផ្សេងៗទៀត។

បន្ទុះស្បែក
អ. skin eruption
បារ. éruption cutanée (f.)

កន្ទួលនៅលើស្បែកពណ៌ក្រហម ជួនកាលមានសណ្ឋានជាផ្លាក (taches) ជួនកាលមានសណ្ឋានជាពងទឹក (vésicules)។ អាការៈនេះ អាចមាន ឬគ្មានគ្រុនក្តៅ។ ឧ. ជំងឺកញ្រ្ជឹលបង្កឱ្យមានបន្ទុះស្បែកពណ៌ក្រហមស្ទើរពាសពេញសព៌ាង្គកាយ។

បរាសិតវិទ្យា
អ. parasitology
បារ. parasitologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាពីពពួកបរាសិត (parasite)។

ប៊ីស្ទូរី
អ. bistoury
បារ. bistouri (m.)

ឧបករណ៍វេជ្ជសាស្ត្រដែលជាកាំបិតតូចៗ មានច្រើនប្រភេទសម្រាប់ប្រើក្នុងការវះកាត់។

ប៊ូយ៉ុង
អ. bouillon/broth
បារ. bouillon (m.)

ទឹករម្ងាស់ជាតិសាច់ បន្លែ...ប្រើក្នុងមីក្រុបវិទ្យា ដើម្បីធ្វើជាថ្នាលវប្បកម្ម។

ប៊ូលីមី
អ. bulimia
បារ. boulimie (f.)

ជំងឺសរសៃប្រសាទម្យ៉ាងដែលបង្កឱ្យអ្នកជំងឺ មានអាការៈឃ្លានខ្លាំងស៊ីមិនដឹងឆ្អែត។

បាក់តេរ៉េមី/បាក់តេរីក្នុងឈាម
អ. bacteremia
បារ. bactériémie (f.)

វត្តមានបាក់តេរីនៅក្នុងចរន្តឈាម។ ឧ. អាំងហ្វិចស្យុង (infection) ដែលបណ្ដាលឱ្យឡើងកម្ដៅ (គ្រុន) ជារោគសញ្ញានៃបាក់តេរ៉េមី។

បាក់តេរី
អ. bacterium
បារ. bactérie (f.)

អតិសុខុមប្រាណមានលក្ខណៈជាឯកកោសិកា រស់នៅក្នុងដី ទឹក និងខ្យល់ដែលមានផលប្រយោជន៍ ឬបង្កជំងឺដល់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ។ បាក់តេរីមានសណ្ឋានច្រើនប្រភេទនិងមានសកម្មភាពខុសប្លែកៗពីគ្នា។ ឧ.១-បាក់តេរីស្ដាហ្វីឡូកូក (staphylocoque) ជាភ្នាក់ងារ បង្កឱ្យកើតបូស។ ឧ.២-បាក់តេរីនៅក្នុងយ៉ាអួ (yaourt) ជាបាក់តេរីមានប្រយោជន៍។

បាក់តេរីយូរី
អ. bacteriuria
បារ. bactériurie (f.)

វត្តមានបាក់តេរីដ៏ច្រើនលើសលប់នៅក្នុងទឹកនោមថ្មីៗ។ ឧ. សិបទីសេមី(septicémie) បង្កឱ្យមានបាក់តេរីយូរី។

បាក់តេរីយោតេរ៉ាពី/ បាក់តេរីព្យាបាល
អ. bacteriotherapy
បារ. bactériothérapie (f.)

ការប្រើបាក់តេរីរស់ឬរំងាប់សម្រាប់ព្យាបាលជំងឺដែលបង្កដោយបាក់តេរីចង្រៃ។ ឧ. ការប្រើសេរ៉ូមអង់ទីតេតានិក (sérum antitétanique) ជាវិធីមួយក្នុងចំណោមបាក់តេរីព្យាបាល។

បាក់តេរីយោស្តាទិក
អ. bacteriostatic/ bacteriostasis
បារ. bactériostatique (m.)

សារធាតុដែលអាចបញ្ឈប់ឬទប់ស្កាត់ការរីកលូតលាស់របស់បាក់តេរី។ ឧ. អង់ទីប្យូទិក និងអង់ទីសិបទិកមួយចំនួនជាបាក់តេរីយោស្តាទិក។

បាក់តេរីវិទ្យា
អ. bacteriology
បារ. bactériologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រមូលដ្ឋានជាផ្នែកមួយនៃជីវមីក្រុបវិទ្យា (microbiologie) ដែលសិក្សាអំពីលក្ខណៈសណ្ឋាន ការលូតលាស់វដ្តជីវិត និង សកម្មភាពរបស់បាក់តេរីទៅលើសរីរាង្គកាយមនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ។ ឧ. បាក់តេរីវិទ្យាជាមុខវិជ្ជាមូលដ្ឋានមួយដែលសិក្សាស្រាវជ្រាវទូលំទូលាយអំពីបាក់តេរីក្នុងវិស័យជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ និងកសិកម្ម។

បាក់តេរីស៊ីដ/
បាក់តេរីឃាត
អ. bactericide
បារ. bactéricide (m.)

សារធាតុដែលសម្លាប់ជាស្ថាពរនូវពពួកបាក់តេរី។ ឧ. ដាហ្សេណាង់ (dagénan) ជាបាក់តេរីស៊ីដដែលគេប្រើនៅក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២។

បារម្ភ
អ. worry
បារ. inquiétude (f.)

អាការៈខ្វល់ខ្វាយក្នុងចិត្តអំពីហេតុការណ៍ដែលអាច ឬ មិនអាចកើតមានឡើង។

បាស៊ីយ៍/បាស៊ី
អ. bacillus
បារ. bacille (m.)

ពពួកបាក់តេរីឯកកោសិកាមានរាងដូចកូនដំបងដែលអាចរស់នៅក្នុងដី ទឹក ខ្យល់ សព៌ាង្គកាយ ...។

បាស៊ីយ៍ឃ្លង់ /
បាស៊ីហង់សិន
អ. hansen's bacillus
បារ. bacille de hansen (m.)

បាក់តេរីម្យ៉ាងដែលបង្ករោគឃ្លង់។ បាក់តេរីនេះរកឃើញនៅគ.ស.១៨៧៣ ដោយជនជាតិន័រវែសឈ្មោះ ហង់សិន (Gerhard Armauer Hansen)។

បាស៊ីយ៍/របេង/ បាស៊ីយ៍កុក អ. tuberculosis bacillus បារ. bacille de la tuberculose/ bacille de koch	បាក់តេរីម្យ៉ាងដែលបង្ករោគរបេងចំពោះមនុស្ស និងសត្វ។ បាក់តេរីនេះរកឃើញនៅ គ.ស.១៨៨២ ដោយជនជាតិអាល្លឺម៉ង់ឈ្មោះ រ៉ូប៊ែរកុក (Robert Koch)។
បេសេហ្សេ(វ៉ាក់សាំង) អ. bacillus calmette guérin (vaccine) បារ. BCG (vaccin)/ bacille bilié calmette-Guérin (vaccin)	វ៉ាក់សាំងការពាររោគរបេង ដែលរកឃើញនៅចន្លោះ គ.ស.១៩០៤-១៩២៨ ដោយជនជាតិបារាំងឈ្មោះ លោកអាល់ប៊ែរកាល់ម៉ែត (Albert Calmette) និងលោក កាមី(យ៍) ហ្គេរ៉ាំង (Camille Guérin)។
ប្រមេះទឹកបាយ អ. blennorrhagia/ gonorrhea បារ. blennorragie/ gonorrhée (f.)	ជំងឺម្យ៉ាងដែលមានអាការៈហូរខ្ទុះយ៉ាងច្រើន តាមបង្ហូរនោម ដោយសារអាំងហ្វិចស្យុងនៃ បាក់តេរីហ្គោណូកូក (gonocoque)។ ឱ. ជំងឺប្រមេះទឹកបាយភាគច្រើនឆ្លងតាមការរួមភេទដោយពុំបានប្រុងប្រយ័ត្ន។

ប្រសូតិកម្ម

អ. child birth/ delivery/parturition

បារ. accouchement (m.)/parturition (f.)

ការសម្រាលទារកនិងឧបសម្ព័ន្ធចេញពីផ្ទៃម្ដាយ ដែលមហាជននិយមហៅថាការសម្រាលកូន ឬការឆ្លងទន្លេ។ ឱ. ដាទូទៅ ថ្ងៃទី២៨០នៃគភ៌ជាថ្ងៃកំណត់នៃប្រសូតិកម្ម។

ប្រសូតិកម្មពិបាក

អ. dystocic delivery

បារ. accouchement dystocique

ការសម្រាលទារករបស់ស្ត្រីមានគភ៌តាមផ្លូវធម្មជាតិដោយពិបាកឬមិនរួចបណ្ដាលមកពីត្រគាកម្ដាយចង្អៀតឬមកពីទារកមានក្បាលធំពេកដែលចាំបាច់ទាមទារឱ្យគ្រូពេទ្យដោះស្រាយតាមបច្ចេក-ទេសជំនាញ។

ប្រសូតិកម្មមិនគ្រប់ខែ

អ. premature birth/ premature delivery/ premature parturition

បារ. accouchement prématuré/accou-chement avant terme

ការសម្រាលទារកដែលនៅមានជីវិតនិងឧបសម្ព័ន្ធចេញពីផ្ទៃម្ដាយមុនកាលកំណត់។ ឱ. ប្រសូតិកម្មមិនគ្រប់ខែច្រើនកើតឡើងនៅចន្លោះសប្ដាហ៍ទី ៣៥ និង៣៦នៃគភ៌ដែលវិទ្យាសាស្ត្របច្ចុប្បន្នអាចសង្គ្រោះជីវិតទារកបាន១០០%។

ប្រសូតិវិទ្យា/ សម្ភពវិទ្យា
អ. obstetrics
បារ. obstétrique (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីគភ៌និងការបង្កើតទារក។ ឧ. ធ្មបមានមុខងារសំខាន់ក្នុងការបម្រើផ្នែករោគស្ត្រីនិងប្រសូតិវិទ្យា។

ប្រូទីដ
អ. protid
បារ. protide (m.)

សារធាតុផ្សំឡើងដោយកាបោន(C) អ៊ីដ្រូហ្សែន(H) អុកស៊ីហ្សែន(O) និងអាសូត(N) ដែលឯកតាដំបូង គឺជាអាស៊ីដអាមីណេ(acide aminé) ជាច្រើនតភ្ជាប់គ្នាដោយសម្ព័ន្ធប៉ិបទីដ(peptide)។ ឧ. សារធាតុប្រូទីដមានច្រើននៅក្នុងគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ជាពិសេសគ្រាប់សណ្ដែកសៀងក្នុងសាច់សត្វក្នុងបន្លែ...។

បំណាក់ឆ្អឹងចំហ
អ. open fracture
បារ. fracture ouverte (f.)

បំណាក់ឆ្អឹងដោយមានរយះសាច់និងធ្លាយស្បែកនៅចំកន្លែងបាក់នោះ ដែលបង្កឱ្យមានការហូរឈាមចេញមកក្រៅ។

បំណាក់ឆ្អឹងបិទ
អ. closed fracture
បារ. fracture fermée (f.)

បំណាក់ឆ្អឹងដោយគ្មានរបួសឬធ្លាយស្បែក ដែលអាចបង្កឱ្យមានកំណកឈាម(hématome) នៅត្រង់កន្លែងនោះ។

បំណាក់ឆ្អឹងមានជំងឺ
អ. pathologic fracture
បារ. fracture pathologique (f.)

បំណាក់ឆ្អឹងចំពោះឆ្អឹងដែលកំពុងមានជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ ដូចជា របេងឆ្អឹង មហារីកឆ្អឹងឬទុយម័រផ្សេងៗ របស់ឆ្អឹង។ ឧ. បំណាក់ឆ្អឹងមានជំងឺរបេងឆ្អឹងខ្នង (mal de pott) អាចធ្វើឱ្យជើងអ្នកជំងឺទាំងសងខាងស្លាប់ស្ពឹក (paraplégie)។

បំណាក់ឆ្អឹងឯកឯង
អ. spontaneous fracture
បារ. fracture spontanée (f.)

បំណាក់ឆ្អឹងបណ្ដាលមកពីគ្រោះថ្នាក់តិចតួចមិននឹកស្មានដល់ ដែលគេជួបប្រទះភាគច្រើននៅលើស្ត្រីវ័យចំណាស់និងឆ្អឹងផុយស្រួយ(ostéopénie)។

បំណាក់ជាពីរ/ អាប់រុបស្យុង
អ. abruption
បារ. abruption (f.)

ការបាក់ទទឹងឆ្អឹងជាពីរកំណាត់ដែលមានលក្ខណៈគគ្រាតត្រង់មុខបាក់។ [ពាក្យនេះប្រើក្នុងត្រូម៉ាតូវិទ្យា (traumatologie)]។

ផ

ផឿក អាការៈគ្មានជាតិពណ៌ម៉េឡានីន (pigment de la mélanine) នៃស្បែក (ភ្នែក សក់ រោម...) ពីកំណើតពេញទាំងខ្លួន ឬផ្នែកណាមួយនៃសព៌ាង្គកាយ។

អ. albinism

បារ. albinisme (m.) / albinie (f.)

ផែនការគ្រួសារ គម្រោងឱ្យមានកូនតាមគោលបំណង ដូចជាការពន្យារកំណើត ការអប់រំសុខភាព ការទប់កំណើត ជាដើមដើម្បីកាត់បន្ថយការប៉ះពាល់ដល់សុខភាពម្ដាយនិងកូន ព្រមទាំងសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ។

អ. family planning

បារ. planning familial (m.)/planification familiale (f.)

ពកសាច់ដុំ
អ. myoma
បារ. myome (m.)

ដុំពកស្លូត (tumeur b́enigne) កើតឡើងពីជាលិកាសាច់ដុំមិនប្រក្រតី។

ពងស្វាស
អ. testes/testicle/testis
បារ. testicule (m.)

ក្រពេញភេទរបស់មនុស្សប្រុស ឬសត្វឈ្មោល។ នៅពេលពេញវ័យ ក្រពេញភេទនេះអាចផលិតស្ពែម៉ាតូសូអ៊ីត (spermatozoïde) និង អ័រម៉ូនតេស្តូតេរ៉ូន (hormone testotérone) / អង់ដ្រូហ្សែន។ ឧ. ការចងបំពង់ទឹកកាមដែលចេញពីពងស្វាសជាវិធីពន្យារកំណើតមួយបែប។

ពេញវ័យ/ មជ្ឈិមវ័យ
អ. adult
បារ. adulte (m.)/(f.)

វ័យរបស់មនុស្សចាប់ពីវ័យជំទង់រហូតដល់វ័យចាស់។

ពេទ្យព្យាបាល
អ. therapist
បារ. thérapeute(m.)

អ្នកវេជ្ជសាស្ត្រដែលមានចំណេះជំនាញក្នុងការព្យាបាលជំងឺ។

ពោះ
អ. abdomen
បារ. abdomen(f.)

ផ្នែកនៃដងខ្លួនស្ថិតនៅចន្លោះទ្រូងនិងឆ្អឹងត្រគាកដែលក្នុងនោះមានប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ ប្រព័ន្ធទឹកមូត្រ និងសរីរាង្គដទៃទៀត។

ព្យាបាលវិទ្យា/ វិទ្យាសាស្ត្រព្យាបាល
អ. therapeutics
បារ. thérapeutique(f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីវិធីព្យាបាលនិងថែទាំដើម្បីឱ្យអ្នកជំងឺជាសះស្បើយ។

ព្រូនចង្កឹះ
អ. ascarid
បារ. ascaris/ascaride (m.)

បរាសិតណេម៉ាតូដ(nématodes) ដែលមានរាងបំពង់វែង(cylindre)ពណ៌ប្រផេះ ឬពណ៌ក្រហម មានប្រវែងពី២០ទៅ៤០សង់ទីម៉ែត្រដែលរស់នៅក្នុងសព៌ាង្គកាយមនុស្សឬសត្វ។ ឧ. ក្មេងហូបចុកគ្មានអនាម័យនាំឱ្យកើតព្រូនចង្កឹះ។

ព្រូនតម្លក់
អ. hookworm
បារ. ankylostome (m.)/necator americanus

បរាសិតណេម៉ាតូដ(nématodes)មានប្រវែងពី៨ទៅ១៥មីល្លីម៉ែត្រ។ បរាសិតនេះរស់នៅ និងជញ្ជក់ឈាមនៅត្រង់គល់ពោះវៀន(duodénum) បណ្ដាលឱ្យមានជំងឺស្លេកស្លាំង។ ជាទូទៅវាឆ្លងតាមមាត់ឬស្បែក។

ព្រូនសំប៉ែត/ព្រូនវែង (តេនញ៉ា)
អ. tapeworm
បារ. taenia (m.)

បរាសិតសេស្តូដ(cestodes)មានច្រើនប្រភេទ រស់នៅក្នុងពោះវៀនមនុស្ស និង សត្វមានឆ្អឹងកង (vertébré)មានប្រវែងពី១៣មីល្លីម៉ែត្ររហូតដល់៩ម៉ែត្រមានសណ្ឋានជាកង់ៗ ហើយមានឈ្នប់នៅនឹងក្បាលសម្រាប់ថ្ពក់ជាប់ទៅនឹងស្រទាប់ខាងក្នុងនៃពោះវៀន។

ព្រូនអន្ទង់
អ. eelworm
បារ. anguillule (f.)

បរាសិតណេម៉ាតូដ(nématodes)មានប្រវែង២មីល្លីម៉ែត្រ ឆ្លងតាមស្បែក បង្កឱ្យកើតជាកន្ទាលត្រអាករមាស់។ នៅពេលដែលបរាសិតនេះចូលទៅដល់សួត វាបង្កឱ្យមានជំងឺសួត ឱ្យមានជំងឺក្អកចុកទ្រូងជាដើម។ បន្ទាប់មកទៀត វាអាចបង្កឱ្យមានជំងឺផ្លូវរំលាយអាហារ ដូចជាការឈឺចុកចាប់ក្នុងពោះទល់លាមក រាករូស និងបង្កឱ្យមានជំងឺស្លេកស្លាំង។

ព័ត៌មានជំងឺ
អ. anamnesis
បារ. anamnèse (f.)

ដំណឹងស្ដីពីស្ថានភាពជំងឺដែលអ្នកជំងឺ ឬសមាជិកគ្រួសាររៀបរាប់ភ្លាមៗប្រាប់គ្រូពេទ្យ។

ភ

ភាពជាំ
អ. ecchymosis
បារ. ecchymose (f.)

អាការៈមានគុលិកាឈាមជ្រាបចូលក្នុងជាលិកាគ្របដណ្ដប់ដែលបង្កឡើងដោយត្រូម៉ា ឬ ដោយការជ្រាបឈាមចេញពីសរសៃប្លូរ/សរសៃកាពីលែ (capillaires)។

ភាពជូរ/អាស៊ីដភាព
អ. acidity
បារ. acidité (f.)

កម្រិតជាតិអាស៊ីដ ឬជាតិជូរនៅក្នុងល្បាយមួយដែលមានpHក្រោម៧។

ភាពមានគភ៌
អ. pregnancy
បារ. grossesse(f.)

ភាពស្ត្រីមានផ្ទៃពោះចាប់ពីថ្ងៃបង្កកំណើត (ថ្ងៃបាត់រដូវ) រហូតដល់ថ្ងៃសម្រាល។ ប្រជាជនខ្មែរនិយមប្រើពាក្យ៖ ទ្រង់គភ៌ (រាជសព្ទ) ការមានគភ៌ ការមានផ្ទៃពោះ ការមានទម្ងន់ ការពពោះ ស្ត្រីផើម។
ឱ. ជាធម្មតាស្ត្រីមានគភ៌មានរយៈពេល២៨០ថ្ងៃ។

ភាពមិនប្រក្រតី/អណូម៉ាលី
អ. anomaly
បារ. anomalie (f.)

លក្ខណៈខុសប្លែកពីធម្មតានៃសរីរាង្គណាមួយរបស់សព៌ាង្គកាយ។

ភាពស៊ាំ ដំណើរនៃសរីរាង្គ ដែលអាចទប់ស្កាត់មិនឱ្យឆ្លងជំងឺពីខាងក្រៅដែលបង្កឡើងដោយភ្នាក់ងារបង្កជំងឺណាមួយ។ ឧ. ការចាក់ថ្នាំបង្ការជំងឺរលាកថ្លើមប្រភេទបេ(B)បង្កឱ្យមានភាពស៊ាំនឹងជំងឺនេះបាន។

អ. immunity

បារ. immunité (f.)

ភាពឡើងខ្លាញ់ កំណើននៃសារធាតុខ្លាញ់ឡើងខ្ពស់នៅក្នុងជាលិកាដែលជាទូទៅបង្កឱ្យធាត់។

អ. adiposis

បារ. adipose/adiposité (f.)

ភាពឥតអារ/ហ្វែទីលីតេ លទ្ធភាព/សម្បទារបស់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិដែលអាចបន្តពូជបានចំពោះមនុស្ស គឺចាប់ពីពេលពេញក្រមុំរហូតដល់ពេលអស់រដូវ។

អ. fertility

បារ. fertilité (f.)

ភាពអារ ការមិនអាចបង្កកំណើតបាន(មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ)។ ឧ. ចំហាយវិទ្យុសកម្មបង្កឱ្យមានភាពអារឪពុកម្ដាយ ឬរូបភាពទារក។

អ. sterility

បារ. stérilité (f.)

ភើ ដំណើរចេញឧស្ម័នពីក្រពះមកតាមមាត់។ ឧ. អ្នកឈឺក្រពះច្រើនមានភើជាញឹកញាប់។

អ. eructation/belching

បារ. éructation (f.)

ភើជូរ
អ. acid regurgitation
បារ. régurgitation acide (f.)

ដំណើរចេញឧស្ម័នពីក្រពះមកតាមមាត់ដោយមានជាតិជូរ។ ឧ. ការភើជូរជារោគសញ្ញាមួយនៃជំងឺក្រពះ។

ភ្នាសក្នុងស្បូន/អង់ដូម៉ែត្រ
អ. endometrium
បារ. endomètre (m.)

ស្រទាប់ជាលិកាដែលពាសផ្ទៃខាងក្នុងបំផុតនៃស្បូន និងដៃស្បូន (trompe de fallope)។ ឧ. អង់ដូម៉ែត្រជាទីតាំងនីដាស្យុង (nidation) នៃគភ៌ដែលទំនៅក្នុងស្បូន។

ភ្នាសទារកក្នុងផ្ទៃ
អ. fetal membrane
បារ. membrane fœtale (f.)

អន្តរសរីរាង្គមួយផ្នែកនៃគភ៌ក្នុងស្បូនមានសណ្ឋានជាស្រោមស្តើងស្រោបទារក ដែលមានពីរស្រទាប់ គឺអាម៉្ញូស (amnios) និងកូរីយ៉ុង (chorion)។ ឧ. ក្នុងករណីមានទឹកភ្លោះច្រើន/អ៊ីដ្រាម៉្ញូស (hydramnios) គ្រូពេទ្យត្រូវបោះភ្នាសទារកក្នុងផ្ទៃដើម្បីពន្លឿនប្រសូតិកម្មតាមផ្លូវធម្មជាតិ។

ម

មនុស្សផ្សៀក មនុស្សដែលគ្មានជាតិពណ៌ម៉េឡានីន (pigment de la mélanine) នៅស្បែក (ភ្នែក សក់ រោម...) ពីកំណើត។
អ. albino
បារ. albinos (m.)

មរណាសន្នកាល/អាហ្គោនី ដំណាក់កាលស្លូឈាមមុនស្លាប់របស់អ្នកជំងឺដោយសារកង្វះអុកស៊ីហ្សែនទៅចិញ្ចឹមខួរក្បាល។
អ. agony
បារ. agonie (f.)

មហារីកវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាពីជំងឺមហារីក វិធីសាស្ត្រការពារ និង ព្យាបាល។
អ. cancerology
បារ. cancérologie (f.)

មាត់ឆែប/ឆែបមាត់ វិរូបភាពពីកំណើតដែលបបូរមាត់ និង/ឬ ក្រអូមមាត់ខាងលើមានសណ្ឋានជារង្វះប្រហ។
អ. cleft lip/cleft palate
បារ. bec-de-lièvre (m.)

មីកូវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាពីជំងឺដែលបង្កដោយមេរោគជាពពួកផ្សិត (champignon)។
អ. mycology
បារ. mycologie (f.)

មីញ៉ូតូនី
អ. myotonia
បារ. myotonie (f.)

ការកន្ត្រាក់សាច់ដុំ ឬ ប្រព័ន្ធសាច់ដុំដោយកម្លាំងសាច់ដុំផ្ទាល់ ឬ ដោយរំញោចពីខាងក្រៅបណ្ដាលឱ្យសាច់ដុំនោះឡើងរឹងមួយរយៈពេលខ្លី។

មីញ៉ូសាកូម
អ. myosarcoma
បារ. myosarcome (m.)

មហារីកសាច់ដុំទាំងពីរប្រភេទគឺសាច់ដុំឆ្នូត (muscle strié) និង សាច់ដុំរលីង (muscle lisse) ដែលមានលក្ខណៈកាចសាហាវដោយសារការរីករាលដាលកោសិកាមហារីកលឿនតាមរយៈចរន្តឈាម និង ចរន្តឡាំហ្វ៍។

មុខរបួស
អ. wound
បារ. plaie (f.)

អាការៈដាច់រហែក ឬ បាត់បង់ជាលិកាគ្របដណ្ដប់សព៌ាង្គកាយ ឬ សរីរាង្គដែលបង្កឡើងដោយការប៉ះទង្គិច។

មុន
អ. acne
បារ. acné (f.)

ជំងឺស្បែកមានលក្ខណៈរលាក និងមានខ្ទុះនៅក្នុងក្រពេញញើស (glande sébacée) ឬ ក្រពេញគល់រោម (glande pilosébacée) ជាពិសេសនៅស្បែកមុខ និងខ្នង ប៉ុន្តែបាតដៃឬបាតជើងពុំមានកើតមុនទេ។

មូត្រព្យាបាល
អ. urotherapy
បារ. urothérapie (f.)

វិធីវេជ្ជសាស្ត្រវិភាគនិងព្យាបាលជំងឺប្រព័ន្ធទឹកនោម។

មូត្រវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីប្រព័ន្ធទឹកនោម ជំងឺ និងវិធីព្យាបាល។
អ. urology
បារ. urologie (f.)

មេតាស្តាស ការរីករាលដាលកោសិកាមហារីក បាក់តេរី វីរុស ឬបរាសិតតាមចរន្តឈាមឬចរន្តឡាំហ្វ៍ ចេញពីចំណុចដើមទៅសរីរាង្គដទៃទៀត។
អ. metastasis
បារ. métastase (f.)

៥៩

យានសង្គ្រោះ មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនដែលមានបំពាក់ឧបករណ៍
អ. ambulance វេជ្ជសាស្ត្រដើម្បីជួយសង្គ្រោះបន្ទាន់ដល់អ្នកជំងឺ
បារ. ambulance (f.) អ្នករបួស ជនរងគ្រោះផ្សេងៗ ឬ ដឹកសាកសព។

រ

រដូវច្រើន/មេណូរ៉ាហ្សី
អ. menorrhagia/ hypermenorrhea
បារ. ménorragie/ hyperménorrhée (f.)

អាការៈធ្លាក់ឈាមរដូវស្ត្រីក្នុងបរិមាណច្រើន និងជួនកាលមានរយៈពេលវែងខុសធម្មតា ដែលអាចបណ្ដាលមកពីវិបត្តិកំណកឈាម វិបត្តិលំនឹងអ័រម៉ូន ឬ ទុយម័របេនីញរបស់ស្បូន។ ស្ត្រីធ្លាក់រដូវច្រើនបង្កឱ្យមានអាការៈស្លេកស្លាំងអស់កម្លាំងជាប្រចាំដែលតម្រូវឱ្យអ្នកជំងឺនោះទៅពិគ្រោះជាមួយគ្រូពេទ្យឯកទេស។

រដូវដំបូង/មេណាក
អ. menarche
បារ. ménarche (m.)/ ménarchie (f.)

ដំណើរធ្លាក់រដូវដំបូងរបស់ស្ត្រីក្រមុំ។ ឧ. ស្ត្រីក្រមុំអាចមានរដូវដំបូងចាប់ពីអាយុ៩ទៅ១៦ឆ្នាំ។

រដូវតិច/អូលីហ្គោមេណូរេ
អ. oligomenorrhea
បារ. oligoménorrhée (f.)

អាការៈធ្លាក់ឈាមរដូវស្ត្រីក្នុងបរិមាណតិចតួចខុសធម្មតា។ មូលហេតុដែលបង្កឱ្យមានរដូវតិចគឺវិបត្តិលំនឹងអ័រម៉ូន វិបត្តិផ្លូវចិត្ត កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ និងជំងឺមួយចំនួនទៀត។

រដូវលំបាក
អ. dysmenorrhea
បារ. dysménorrhée (f.)

ការឈឺចុកចាប់ផ្នែកខាងក្រោមនៃពោះ ក្នុងរយៈពេលដែលស្ត្រីមានរដូវ។ ឧ. នៅពេលមានរដូវលំបាកស្ត្រីអាចប្រើឱសថបន្ថយការឈឺចាប់បាន។

រដូវស្ត្រី
អ. menses
បារ. règles/menstruation (f.)

ការធ្លាក់ឈាមពីស្បូនប្រចាំខែរបស់ស្ត្រីក្នុងវ័យបន្តពូជ ក្រៅពីពេលមានគភ៌ ដែលជាធម្មតាមានរយៈពេលពី៣ទៅ៧ថ្ងៃ។ ឧ. ក្មេងស្រីដែលមានរដូវស្ត្រីជាលើកដំបូងបញ្ជាក់ថាក្មេងស្រីនោះពេញក្រមុំ។

របួមតូច/អត្រេស៊ី
អ. atresia
បារ. atrésie (f.)

អាការៈរួមតូចនៃបំពង់ ឬ រន្ធរបស់សរីរាង្គដែលមានលក្ខណៈជាវិរូបភាពពីកំណើត ឬ ក្រោយកំណើត ហើយដែលធ្វើឱ្យមុខងារសរីរាង្គនោះថយចុះ ឬ បាត់បង់។

របួស
អ. injury
បារ. blessure (f.)

ភាពដាច់រហែកជាលិកានៃសរីរាង្គដែលបង្កដោយគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗ។

រលាកភ្នាសក្នុងនៃស្បូន/អង់ដូមេទ្រីត
អ. endometritis
បារ. endométrite (f.)

អាំងហ្វិចស្យុងស្រទាប់ក្នុងនៃស្បូន (endomètre) ដៃស្បូន (trompe de fallope) ដែលមានលក្ខណៈស្រួចស្រាល់ឬរ៉ាំរ៉ៃជាពិសេសអាចកើតមានក្រោយពេលសម្រាល ក្រោយពេលរលូតកូន ឬ ក្រោយពេលដាក់កងក្នុងស្បូន។ ឧ. អង់ដូមេទ្រីតទាមទារឱ្យមានការព្យាបាលត្រឹមត្រូវ ដើម្បីជៀសវាងនូវផលវិបាក

ច្រើនយ៉ាងដូចជា ការស្ទះបំពង់ដៃស្បូន ការបង្ក ឱ្យមានភាពអារ ឬ ការមានគភ៌ក្រៅស្បូន។

រលាកមាត់ស្បូន/ សែរវីស៊ីត
អ. cervicitis
បារ. cervicite (f.)

អាការៈអាំងហ្វិចស្យុងនៃមាត់ស្បូន ដែលបណ្ដាល មកពីផ្សិត បាក់តេរី...មានលក្ខណៈរលាក ក្រហម ធ្លាក់ស ជួនកាលបង្កឱ្យរមាស់ និងឈឺផ្សាផ្នែក ខាងក្រៅនៃប្រដាប់បន្តពូជ និងអាចបង្កឱ្យធ្លាក់ ឈាមតិចៗនៅពេលរួមសង្វាស។

រលាកស្បូន/មេទ្រីត
អ. metritis
បារ. métrite (f.)

អាការៈរលាកជាទូទៅនៃជាលិកាស្បូនចាប់ពីភ្នាស ក្នុងនៃស្បូន (muqueuse utérine) រហូតដល់ សាច់ដុំនៃស្បូន (muscle utérin)។ ឧ. មេទ្រីតជា អាំងហ្វិចស្យុងធ្ងន់ធ្ងរ តម្រូវជាចាំបាច់ឱ្យអ្នកជំងឺ ទៅជួបនឹងគ្រូពេទ្យឯកទេសរោគស្ត្រី ដើម្បីពិនិត្យ និងព្យាបាល។

រេសិចស្យុង
អ. resection
បារ. résection (f.)

ការកាត់ឬច្រឹបតាមវិធីវេជ្ជសាស្ត្រនូវផ្នែកសរីរាង្គ ខាងក្នុងណាមួយ ឬសរីរាង្គទាំងមូល បន្ទាប់មក ត្រូវដេរភ្ជិតឬដេរតភ្ជាប់ឱ្យមានដំណើរការឡើងវិញ។

រោគក្អកមាន់
អ. pertussis/ whooping cough
បារ. coqueluche (f.)

ជំងឺរាតត្បាតម៉្យាងបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ បាស៊ី Bardetella pertussis/hæmophilus pertussis ឬ bacillus pertussis។ ជាទូទៅ រោគនេះកើតនៅលើទារក ឬ កុមារដោយការក្អក កន្ត្រាក់យ៉ាងខ្លាំងជាប់ៗគ្នានិងមានរយៈពេលយូរ។

នៅពេលដកដង្ហើមចូលក្រោយការក្អកម្តងៗមាន
ឮសូរដូចសំឡេងមាន់ ជួនកាលទារក ឬ កុមារហូរ
ទឹកភ្នែក ទឹកសំបោរ និង ទឹកមាត់ទៀតផង។
ឧ. រោគក្អកមាន់អាចការពារបានដោយការចាក់ថ្នាំ
បង្ការ (vaccin)។

រោគគ្រុនឈាម
អ. dengue/
hemorrhagic fever/
dengue fever
បារ. dengue
hémorragique/
dengue (f.)

រោគឆ្លងតាមមូសខ្លាឈ្មោះ Aédes oegypti មកមនុស្សហើយច្រើនកើតនៅតំបន់ត្រូពិក។ រោគនេះ កើតឡើងដោយសារវីរុសឈ្មោះ dengue ដែលស្ថិតនៅក្នុងក្រុម flaviviridae។ ឧ. នៅរដូវភ្លៀងយើងត្រូវកម្ចាត់មូសខ្លា ដើម្បីកុំឱ្យកើតជំងឺគ្រុនឈាម។

រោគគ្រុនពោះវៀន
អ. typhoid fever
បារ. fièvre typhoïde

រោគឆ្លងដោយមេរោគឈ្មោះ សាលម៉ូណេឡាទីហ្វី (Salmonella typhi) ឬ មេរោគឈ្មោះបាស៊ីអេប៊ែរ (bacille d'Eberth)។ ឧ. អ្នកស្រាវជ្រាវបានចុះទៅពិនិត្យតំបន់ជនបទមួយកន្លែង ដែលមានកើតរោគគ្រុនពោះវៀនដោយមូលហេតុប្រើទឹកមិនស្អាត។

រោគរបេង

អ. tuberculosis

បារ. tuberculose (f.)

រោគឆ្លងតាមផ្លូវដង្ហើមបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ បាស៊ីកុក(bacille de Koch BK : Myco bacterium tuberculosis) ដែលកើតឡើងនៅលើសរីរាង្គណាមួយរបស់មនុស្ស ឬ សត្វ ដូចជាសួត ឆ្អឹង ពោះវៀន តម្រងនោម ស្រោមខួរ កូនកណ្ដុរ។ល។ ឧ.១ អ្នកជំងឺដែលកំពុងសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យនេះ មានរោគរបេងសួត។ ឧ.២ កុមារនេះមានរោគរបេងកូនកណ្ដុរ (ប្រជាជនខ្មែរនិយមហៅថា កើតម្រេញ)។

រោគស្វាយ

អ. syphilis

បារ. syphilis (f.)

កាមរោគម៉្យាង ដែលបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ Spirochète treponema pallidum de schaudinn។ ជំងឺនេះឆ្លងតាមការរួមភេទ និងពីម្ដាយទៅទារកក្នុងផ្ទៃ ដែលមានរោគសញ្ញាច្រើនបែប។ ជំងឺនេះអាចវិវត្តពីស្រាលទៅធ្ងន់តាមបីដំណាក់កាល។ បើគ្មានការព្យាបាលត្រឹមត្រូវ និងទាន់ពេលវេលានោះទេ វាអាចបណ្ដាលឱ្យខូចសរីរាង្គផ្សេងៗជាច្រើន និងអាចឱ្យស្លាប់បាន។ ឧ. ការប្រើប្រាស់ស្រោមអនាម័យធ្វើឱ្យអត្រានៃការឆ្លងរោគស្វាយមានការថយចុះ។

រំហូរពីស្បូន ការហូរសារធាតុរាវដែលអាចជាទឹករំអិល

អ. metrorrhea (mucus/glaire) ទឹកភ្លោះ (liquide amniotique)

បារ. métrorrhée (f.) ឬកម្ទេចកម្ទីផ្សេងៗពីក្នុងស្បូន។

ល

លីពីដ សារធាតុប្រេង ខ្លាញ់ ដែលមិនរលាយក្នុងទឹក តែរលាយក្នុងធាតុរំលាយសរីរាង្គ (solvant organique) ហើយដែលមានម៉ូលេគុលអាស៊ីដ ប្រេង ខ្លាញ់ (acide gras)។

អ. lipid

បារ. lipide (m.)

ល្បឺ ការស្ដាប់ឮនៃសោតវិញ្ញាណ។

អ. audition

បារ. audition (f.)

លំហូរឈាម អាការៈមានឈាមហូរចេញពីសរសៃឈាមដាច់ ឬ របួស។

អ. hemorrhage/ bleeding

បារ. hémorragie (f.)

លំហូរឈាមពីស្បូន/ មេត្រូរ៉ាហ្ស៊ី អាការៈធ្លាក់ឈាមពីក្នុងស្បូន ក្រៅពីពេលមានរដូវ។ ឧ. ជំងឺស្បូនភាគច្រើនបង្កឱ្យមានមេត្រូរ៉ាហ្ស៊ី។

អ. metrorragia

បារ. métrorragie (f.)

វ

វក្កំ/តម្រងនោម
អ. kidney
បារ. rein (m.)

សរីរាង្គរបស់មនុស្សឬសត្វមានសណ្ឋានស្រដៀងនឹងគ្រាប់សណ្តែក ដែលមានមុខងារច្រោះយកជាតិអាសូតចេញពីឈាមបង្កើតជាទឹកនោមធ្វើឱ្យមានលំនឹងសារធាតុផ្សេងៗក្នុងឈាម។ ឧ. ជំងឺរលាកវក្កំ ឬ ជំងឺរលាកតម្រងនោម។

វក្កំវិទ្យា
អ. nephrology
បារ. néphrologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីជំងឺនិងវិធីព្យាបាលវក្កំ។

វដ្តរដូវ
អ. menstruel cycle
បារ. cycle menstrual (m.)

ខួបរដូវរបស់ស្ត្រីចាប់ផ្តើមពីស្ត្រីពេញក្រមុំ (puberté) រហូតដល់វ័យអស់រដូវ (ménopause)។ មួយខួបរដូវមានរយៈពេល២៨ថ្ងៃ រាប់ចាប់ពីថ្ងៃទី១នៃរដូវរហូតដល់ថ្ងៃទី២៨នៃខួបនីមួយៗ។ ឧ. អវត្តមានរបស់វដ្តរដូវជារោគសញ្ញាមួយបញ្ជាក់ថា ស្ត្រីនោះមានបញ្ហាសុខភាព។

វយោហារូបត្ថម្ភ
អ. denutrition
បារ. dénutrition (f.)

ភាពទទួលជាតិអាហារជ្រួតជ្រាបតិចជាងជាតិអាហារដែលបញ្ចេញចោល។

វ៉ាក់សាំង
អ. vaccine
បារ. vaccin (m.)

សារធាតុដែលចាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសរីរាង្គកាយមនុស្ស ឬសត្វបង្កបង្កើតបានជាអង់ទីករ (anticorps) អាចទប់ទល់បង្ការឬបង្កើតភាពស៊ាំនឹងជំងឺណាមួយ។
ឧ. ក្រសួងសុខាភិបាលមានកម្មវិធីជាតិចាក់វ៉ាក់សាំងដល់ទារកដែលទើបនឹងកើត។

វិទ្យុព្យាបាល
អ. radiotherapy
បារ. radiothérapie (f.)

វិធីសាស្ត្រព្យាបាលជំងឺដោយប្រើកាំរស្មីវិទ្យុសកម្ម។
ឧ. ការព្យាបាលដោយប្រើកាំរស្មីកូបាល់ (cobalt) ជាផ្នែកមួយនៃវិទ្យុព្យាបាលជំងឺមហារីក។

វិរូបភាព
អ. malformation
បារ. malformation (f.)

លក្ខណៈខុសប្រក្រតីពីកំណើតនៃសរីរាង្គណាមួយរបស់សព៌ាង្គកាយ។

វិលមុខ
អ. dizziness/vertigo
បារ. vertige (m.)

អាការៈងងឹតមុខស្លុប ងេងងោង ធេងធោង ដែលអ្នកជំងឺមានអារម្មណ៍ថា ខ្លួនឯងកំពុងតែវិល ឬមើលឃើញវត្ថុជុំវិញខ្លួនកំពុងវិល ឬយោលចុះយោលឡើង។

វ័យកុមារ/បឋមវ័យ
អ. childhood
បារ. enfance (f.)

វ័យរបស់មនុស្សចាប់ពីថ្ងៃកើតរហូតដល់វ័យជំទង់។

វ័យចាស់/បច្ឆិមវ័យ វ័យរបស់មនុស្សចាប់ពីពេញវ័យឡើងទៅ។

អ. old age

បារ. vieillesse (f.)

វ័យជំទង់ វ័យរបស់មនុស្សចាប់ពីវ័យកុមារហួតដល់ពេញវ័យ។

អ. adolescence

បារ. adolescence (f.)

ស

សន្លាក់
អ. joint/articulation
បារ. articulation (f.)

កន្លែងភ្ជាប់ឬតំណរវាងឆ្អឹងនិងឆ្អឹងដែលអាច ឬមិនអាចធ្វើចលនាបាន។ ឧ១. សន្លាក់ជង្គង់ជាសន្លាក់តពីឆ្អឹងភ្លៅទៅឆ្អឹងស្មងដែលអាចធ្វើចលនាបាន។ ឧ.២ សន្លាក់ថ្ងាសឆ្អឹងត្រគាកជាសន្លាក់មិនអាចធ្វើចលនាបាន។

សន្លាក់វិទ្យា
អ. arthrology
បារ. arthrologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាជាមូលដ្ឋានអំពីសន្លាក់ ដែលជាផ្នែកមួយនៃកាយវិភាគវិទ្យា/អាណាតូមី (anatomie)។

សម្រូប
អ. absorption
បារ. absorption (f.)

ក្នុងសរីរវិទ្យា សម្រូបគឺជាការចូលសារធាតុពីខាងក្រៅទៅក្នុងសរីរាង្គណាមួយដោយពុំបង្កឱ្យមានត្រូម៉ា។ ឧ. សម្រូបអុកស៊ីហ្សែនចូលក្នុងថង់សួត (alvéole)។

សម្អិតខះ
អ. agglutination
បារ. agglutination (f.)

ការស្អិតខះជាប់គ្នារបស់កោសិកា ឬមីក្រូសពាង្គកាយដោយសារអន្តរកម្មរវាងអង់ទីហ្សែន និង អង់ទីករនៅពេលជួបគ្នា។

សរីរព្យាបាល/
ហ្វីស្យូព្យាបាល
អ. physiotherapy/
physical therapy
បារ. physiothérapie/
physicothérapie (f.)

វិធីសាស្ត្រព្យាបាលជំងឺដោយប្រើភ្នាក់ងាររូប (agents physiques) ធម្មជាតិឬសិប្បនិម្មិត។
ឧ. ការស្អំក្បាលនឹងទឹកកកជាសរីរព្យាបាលមួយបែបក្នុងការព្យាបាលអាការៈឈឺក្បាល។

សរីរវិទ្យា
អ. physiology
បារ. physiologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីមុខងារសកម្មភាពនៃជាលិកា និង សរីរាង្គរបស់ភាវៈមានជីវិត។

សល្យកម្មសព/
អូតុបស៊ី
អ. autopsy
បារ. autopsie (f.)

វិធីវះកាត់សាកសពដោយអ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រធ្វើកោសល្យវិច័យដើម្បីរកមូលហេតុនៃមរណភាព ឬ ដើម្បីស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រវេជ្ជសាស្ត្រ។

សល្យព្យាបាល
អ. surgical operation
បារ. opération
chirurgicale (f.)

វិធីសាស្ត្រព្យាបាលជំងឺដោយការវះកាត់ ការចាក់នឹងម្ជុលឬការទាញតម្រង់ដោយដៃ។

សល្យវិទ្យា
អ. surgery
បារ. chirurgie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីវិធីព្យាបាលជំងឺដោយវះកាត់ ចាក់នឹងម្ជុល ឬ ទាញតម្រង់។

សារធាតុរំលូត សារធាតុដែលបង្កឱ្យមានការរលូតកូន។ ឧ. ការប្រើសារធាតុរំលូតមិនតាមវេជ្ជបញ្ជាអាចបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ជីវិតម្ដាយ។

អ. abortifacient

បារ. abortif (m.)

សិបទីសេមី អាំងហ្វិចស្យុង (infection) ធ្ងន់ធ្ងរដោយសារបាក់តេរ៉េមី (bactérémie) ខ្ពស់បណ្ដាលឱ្យមានរោគសញ្ញាគ្រុនក្ដៅញាក់ និងអស់កម្លាំងខ្លាំងរហូតដល់ស្ហុក (choc)។ ឧ. អ្នកជំងឺសិបទីសេមីដែលពុំបានព្យាបាលទាន់ពេលវេលាអាចបណ្ដាលឱ្យស្លាប់ដោយសារស្ហុកសិបទីសេមីក (choc septicémique)។

អ. septicemia

បារ. septicémie (f.)

សុក អន្តរសរីរាង្គមានទីតាំងនៅក្នុងស្បូនភាគខាងលើដែលភ្ជាប់ពីម្ដាយទៅទារកក្នុងផ្ទៃតាមរយៈទងផ្ចិត។ សុកមានមុខងារបញ្ជូនអុកស៊ីហ្សែន សារជាតិអាហារ និងសារធាតុដទៃទៀតទៅចិញ្ចឹមទារក ហើយបញ្ចេញពីទារកមកម្ដាយវិញនូវឧស្ម័នកាបូនិក និងកាកសំណល់ផ្សេងៗ។ ឧ. ជាទូទៅសុកដែលធ្លាក់ចេញពីស្បូនម្ដាយក្រោយពេលសម្រាលមានទម្ងន់១/៦នៃទម្ងន់ទារក។

អ. placenta

បារ. placenta (m.)

សុកពាំងមាត់ស្បូន/ផ្លាសង់តាប្រេ៉វីយ៉ា
អ. placenta prœvia
បារ. placenta prœvia (m.)

សុកតាំងទីខុសប្រក្រតីនៅផ្នែកខាងក្រោមនៃស្បូន។ ឧ. សុកពាំងមាត់ស្បូន ជាករណីមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ជីវិតដោយសារការធ្លាក់ឈាមយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងត្រីមាសទីបីនៃគភ៌។

ស្តេរីលកម្ម
អ. sterilization
បារ. stérilisation (f.)

វិធីសម្លាប់មីក្រូសរីរាង្គដោយកម្តៅកាំរស្មីឬសារធាតុគីមី...។ ឧ. សម្ភារៈវះកាត់ត្រូវធ្វើស្តេរីលកម្មឱ្យបានស្អាតទើបជៀសវាងអាំងហ្វិចស្យុង (infection)។

ស្ត្រូក
អ. stroke/cerebro-vascular accident
បារ. accident vas-culaire cérébral (AVC) (m.)

ផលវិបាកស្រួចស្រាល់នៃខួរក្បាលបណ្តាលមកពីគ្រោះថ្នាក់ដោយតៀត ឬ ដាច់សរសៃឈាមក្នុងខួរក្បាល ឬ ក្នុងស្រោមខួរក្បាល ដែលបង្កជាកង្វះឈាមទៅចិញ្ចឹមខួរក្បាល។

ស្ប៉ាស់
អ. spasm
បារ. spasme (m.)

អាការៈឈឺចុកចាប់ភ្លាមៗដោយសារការកន្ត្រាក់សាច់ដុំដោយឯកឯង។ ឧ. ស្ប៉ាស់បំពង់ខ្យល់អាចបង្កឱ្យស្ទះដង្ហើម។

ស្បូន
អ. uterus
បារ. utérus (m.)

សរីរាង្គបន្តពូជរបស់ស្ត្រីដែលគភ៌មកតាំងទីនិងលូតលាស់។ ឧ. ការសម្រាលកូននៅក្នុង គ្រឹះស្ថានសុខាភិបាលអាចកាត់បន្ថយអត្រានៃការស្រុតស្បូន។

ស្រួចស្រាល់
អ. acute
បារ. aigu,-uë (adj.)

ដែលមានអាការៈឈឺទាន់ហន់ ហើយធ្ងន់ធ្ងរ ផ្ទុយនឹងអាការៈរ៉ាំរ៉ៃ (chronique)។

ស្រួចស្រាល់កម្ម/ស្រួចស្រាល់នីយកម្ម
អ. acutization
បារ. acutisation (f.)

ការវិវត្តជំងឺពីរ៉ាំរ៉ៃទៅស្រួចស្រាល់។

សំដាប់ស្ទង់
អ. auscultation
បារ. auscultation (f.)

ការស្តាប់សំឡេងសរីរាង្គក្នុងសព៌ាង្គកាយ ដូចជាសួត បេះដូង ពោះវៀនជាដើម ដើម្បីធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ ដោយប្រើត្រចៀកផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រើឧបករណ៍វេជ្ជសាស្ត្រ។

ហ

ហ្វីប្រូម
អ. fibroma
បារ. fibrome (m.)

ដុំពកបេនីញនៃជាលិកាសន្ធាន (tissu conjonctif) ដែលអាចកើតមាននៅគ្រប់សរីរាង្គនៃសព៌ាង្គកាយ។

ហ្វីប្រូមស្បូន
អ. uterus fibroma
បារ. fibroma utérin (m.)

ដុំពកបេនីញនៃជាលិកាសន្ធានរបស់ស្បូន។ ឧ. ហ្វីប្រូមស្បូនជាជំងឺដែលតម្រូវឱ្យវះកាត់យកចេញជាចាំបាច់ដើម្បីជៀសវាងការវិវត្តទៅជាមហារីកស្បូន។

ហ្សីណេកូវិទ្យា/ រោគស្ត្រីវិទ្យា
អ. gynecology
បារ. gynécologie (f.)

វេជ្ជវិទ្យាដែលសិក្សាអំពីសរីរាង្គបន្តពូជរបស់ស្ត្រី និង វិធីសាស្ត្រព្យាបាល។ ឧ. រោគស្ត្រីវិទ្យាបច្ចុប្បន្នកំពុងផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់កាត់បន្ថយជំងឺមហារីកមាត់ស្បូន។

អកាឌីយ៉ាក់ វិរូបភាពគ្មានបេះដូងពីកំណើត។
អ. acardiac
បារ. acardiaque (m.)

អកាល់គុយលី អសមត្ថភាពរបស់បុគ្គលក្នុងការគិតលេខ ដូចជា បូក ដក គុណ ចែក ជាដើម។
អ. acalculia
បារ. acalculie (f.)

អកីរ៉ូប៉ូឌី វិរូបភាពគ្មានប្រអប់ដៃនិងប្រអប់ជើងម្ខាង ឬទាំងសងខាងពីកំណើត។
អ. acheiropodia
បារ. acheiropodie (f.)

អកីរី វិរូបភាពគ្មានប្រអប់ដៃម្ខាងឬទាំងសងខាង ពីកំណើត។
អ. acheiria
បារ. acheirie (f.)

អកូរី វិរូបភាពគ្មានរន្ធប្រស្រីភ្នែកពីកំណើត។
អ. acoria
បារ. acorée/acorie (f.)

អកូលី អាការៈមិនប្រក្រតីរបស់ថ្លើមដែលគ្មានការបញ្ចេញ ទឹកប្រមាត់។
អ. acholia
បារ. acholie (f.)

អកូលូរី អាការៈមិនប្រក្រតីដោយគ្មានទឹកប្រមាត់ក្នុងទឹកមូត្រ។

អ. acholuria

បារ. acholurie (f.)

អកេលី វិរូបភាពគ្មានបបូរមាត់មួយផ្នែកឬទាំងមូលពីកំណើត។

អ. acheilia

បារ. acheillie/

achélie/achilie (f.)

អក្រូម៉ាតុបស៊ី អាការៈមិនប្រក្រតីរបស់ភ្នែកដែលមិនអាចញែកពណ៌បាន។

អ. achromatopsia

បារ. achromatopsie (f.)

អក្រូម៉ាស៊ី អាការៈមិនប្រក្រតីរបស់ស្បែកដែលបាត់ជាតិពណ៌។

អ. achromasia

បារ. achromasie (f.)

អក្រូមី ការថយចុះឬការបាត់ជាតិពណ៌របស់ស្បែក។

អ. achromia

បារ. achromie (f.)

អក្លរីឌ្រី អាការៈមិនប្រក្រតីដោយគ្មានអាស៊ីដក្លរីឌ្រិកក្នុងរសក្រពះ។

អ. achlorhydria

បារ. achlorhydrie/ anachlorhydrie (f.)

អគីលី អវត្តមានអាស៊ីដក្លរីឌ្រិកក្នុងរសក្រពះ។

អ. achylia

បារ. achylie(f.)

អង់ដូមេទ្រីយ៉ូម ដុំពកស្លូត(tumeur b́enigne)នៃភ្នាសក្នុងស្បូន (endomètre) ដែលមានរាងមូលៗ មានស្រោមដូចណ្ឌូឌូល (nodule)។

អ. endometrioma

បារ.endométriome (m.)

អង់ដូមេទ្រីយ៉ូស វត្តមានជាលិកាភ្នាសក្នុងស្បូន (endomètre) នៅទីតាំងខុសប្រក្រតី ដូចជានៅក្នុងដៃស្បូន (trompe de fallope) សាច់ដុំស្បូន (myomètre) ឬ នៅក្រៅស្បូន ជាដើម។

អ. endometriosis

បារ. endométriose (f.)

អង់ទីករ/អង្គបដិបក្ខ សារធាតុប្រូតេអ៊ីនដែលផលិតដោយសរីរាង្គដើម្បីប្រឆាំងនឹងជំងឺទៅតាមប្រភេទពិសេសរបស់វា។ ឧ. ក្រោយពីចាក់វ៉ាក់សាំងបង្ការជំងឺកញ្ជ្រឹល កុមារនឹងមានអង់ទីករទប់ទល់នឹងជំងឺកញ្ជ្រឹលបាន។

អ. antibody

បារ. anticorps (m.)

អង់ទីតុកស៊ីន/ បដិវិសជាតុ
អ. antitoxin
បារ. antitoxine (f.)

សារធាតុដែលអាចបន្សាបសកម្មភាពពុលរបស់តុកស៊ីន។

អង់ទីប្យូទិក
អ. antibiotic
បារ. antibiotique (m.)

សារធាតុឱសថមានប្រភពពីធម្មជាតិឬពីសារធាតុគីមី ឬ ការធ្វើសំយោគ ដែលមានសកម្មភាពអាចទប់ស្កាត់ការលូតលាស់ ឬ បំផ្លាញពពួកបាក់តេរីឬផ្សិត។ ឧ. គ្រូពេទ្យបានជ្រើសរើសឱសថអង់ទីប្យូទិកមួយប្រភេទមកព្យាបាលជំងឺរលាកបំពង់ក។

អង់ហ្ស៊ីន
អ. angina
បារ. angine (f.)

អាការៈឈឺចាប់ខ្លាំងក្លាបណ្ដាលមកពីការកន្ត្រាក់សាច់ដុំ (spasme) នៅត្រង់ចំណុចណាមួយនៃសរីរាង្គ។

អង់ហ្ស៊ីយ៉ូម
អ. angioma
បារ. angiome (m.)

ដុំពកបេនីញនៃសរសៃឈាម (vaisseau sanguin) និង សរសៃឡាំហ្វ៍ (vaisseau lymphatique) ពីកំណើតមានលក្ខណៈរីករវាមដួនកាលដុះលយចេញក្រៅសរីរាង្គ។

អចលនា
អ. akinesia
បារ. acinésie (f.)/ akinésie (f.)

អាការៈមិនប្រក្រតីដែលសាច់ដុំពុំអាចកន្ត្រាក់បាន។

អដ្ឋិវិទ្យា
អ. osteology
បារ. ostéologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាជាមូលដ្ឋានអំពីឆ្អឹងរបស់មនុស្ស និង សត្វ។ ឧ. អដ្ឋិវិទ្យាជាផ្នែកមួយរបស់កាយវិភាគវិទ្យា/អាណាតូមី (anatomie)។

ឥតអារ/ហ្វែទីល
អ. fertile
បារ. fertile (adj.)

ដែលបង្កកំណើតបាន(មនុស្ស សត្វ និង រុក្ខជាតិ)។ ឧ. ស្ត្រីឥតអារអាចបង្កកំណើតបានចាប់ពីវ័យពេញក្រមុំរហូតដល់ពេលអស់រដូវ។

អត្រាមរណៈ
អ. mortality rate
បារ. taux de mortalité

ចំនួនមនុស្សស្លាប់ក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋនៃប្រទេសឬតំបន់ណាមួយតាមឯកតាភាគរយ ភាគពាន់ឬភាគលានក្នុងរយៈពេលណាមួយ។ ឧ. អត្រាមរណៈជាស្តង់ដាសម្រាប់វាស់កម្រិតបច្ចេកទេសសុខាភិបាលនៃប្រទេស ឬ តំបន់ណាមួយ។

អត្រាមរណៈទារកក្រោយកើត
អ. postpartum mortality rate
បារ. taux de mortalité post partum/taux de mortalité postnatale

អត្រានៃទារកដែលស្លាប់នៅក្រោយពេលសម្រាល។ ឧ. ឆ្មបដែលមានវិជ្ជាជីវៈច្បាស់លាស់អាចកាត់បន្ថយអត្រាមរណៈទារកក្រោយកើត។

អត្រាមរណៈទារកពេលកើត
អ. perpartum mortality rate
បារ. taux de mortalité per partum

អត្រានៃទារកដែលស្លាប់នៅពេលកំពុងសម្រាល។ ឧ. បច្ចុប្បន្ននេះបច្ចេកទេសសង្គ្រោះទារកពេលសម្រាលមានការរីកចម្រើនខ្លាំងធ្វើឱ្យអត្រាមរណៈទារកពេលកើតថយចុះ។

អត្រាមរណៈទារកមុនកើត
អ. prenatal mortality rate
បារ. taux de mortalité prénatale

អត្រានៃទារកដែលស្លាប់ក្នុងផ្ទៃម្ដាយមុនពេលសម្រាល។ ឧ. ស្ត្រីមានគភ៌ត្រូវទៅពិនិត្យផ្ទៃពោះជាមួយគ្រូពេទ្យជំនាញដើម្បីកាត់បន្ថយអត្រាមរណៈទារកមុនកើត។

អត្រាមរណៈមាតា
អ. mother mortality rate
បារ. taux de mortalité maternelle

អត្រានៃស្ត្រីមានគភ៌ដែលស្លាប់ក្នុងអំឡុងពេលសម្រាល។ ឧ. ដើម្បីកាត់បន្ថយអត្រាមរណៈមាតា ស្ត្រីមានគភ៌ត្រូវពិគ្រោះជាមួយគ្រូពេទ្យតាមការកំណត់ ជាពិសេសស្ត្រីដែលមានជំងឺប្រចាំកាយធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជាជំងឺទឹកនោមផ្អែម ជំងឺបេះដូង ជំងឺឡើងសម្ពាធឈាម ជំងឺសួតជាដើម។

ឱនារូបត្ថម្ភ/កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ ភាពទទួលអាហារមិនគ្រប់គ្រាន់។

អ. starvation

បារ. sous alimentation/ sous nutrition

អប្រាស៊ី វិរូបភាពគ្មានដៃពីកំណើត។

អ. abrachia

បារ. abrachie (f.)

អប្រាស្យ៉ូសេហ្វាលី វិរូបភាពចម្លែកដោយគ្មានដៃនិងគ្មានក្បាលពីកំណើត។

អ. abrachiocephalia

បារ. abrachiocé-phalie (f.)

អមូត្រ អាការៈគ្មានទឹកនោមក្នុងប្លោកនោម។

អ. anuria

បារ. anurie (f.)

អវត្តមាន/អាប់សង់ អាការៈបាត់ការចងចាំ និង អាចឈានដល់ការបាត់ស្មារតីមួយរយៈពេលខ្លីដោយសារកង្វះឈាមទៅចិញ្ចឹមខួរក្បាល។
(ពាក្យនេះ ប្រើក្នុងជំនាញជំងឺផ្លូវចិត្ត)។

អ. absence

បារ. absence (f.)

ឱសថជំនួយកម្លាំង/អាណាឡិបទិក
អ. analeptic
បារ. analeptique (m)

សារធាតុឱសថ ឬចំណីអាហារពិសេស ដែលធ្វើឱ្យមានកម្លាំងឡើងវិញ និងធ្វើឱ្យមានរំញោចប្រព័ន្ធប្រសាទកណ្ដាល ឬ សរីរាង្គដទៃទៀតរបស់សព៌ាង្គកាយ។

ឱសថពន្យារកំណើត/កុងត្រាសិបទីហ្វ
អ. contraceptive
បារ. contraceptif (m.)

ឱសថដែលមានប្រសិទ្ធភាពទប់ស្កាត់ការមានកំណាគភ៌នៅក្នុងផ្ទៃម្ដាយ។ ឧ. មុននឹងប្រើឱសថពន្យារកំណើត ស្ត្រីត្រូវទៅពិគ្រោះជាមួយគ្រូពេទ្យឯកទេសដើម្បីបញ្ចៀសផលវិបាកទាំងឡាយពីការប្រើប្រាស់ឱសថនោះ។

ឱសថលាងរបួស/អាប់ស្ទែហ្សង់
អ. abstergent
បារ. abstergent (m.)

សារធាតុថ្នាំផ្សេងៗប្រើសម្រាប់លាងសម្អាតរបួស។

អសេហ្វាលី
អ. acephalia
បារ. acéphalie (f.)

វិរូបភាពគ្មានក្បាលមួយចំណែកឬទាំងមូលពីកំណើត។

អ៊ីដ្រូណេហ្វ្រូស
អ. hydronephrosis
បារ. hydronéphrose (f.)

អាការៈចាល់ទឹកនោមក្នុងវក្កំ(តម្រងនោម)ដែលគ្មានអាំងហ្វិចស្យុងដោយសារការស្ទះបំពង់ទឹកនោម (uretère)ដូចជាក្នុងករណីមានក្រួសឬទុយម័រ។

អាកត្រូស
អ. arthrosis
បារ. arthrose (f.)

អាការៈខូចសន្លាក់រ៉ាំរ៉ៃដោយគ្មានរោគសញ្ញារលាកដែលបង្កឱ្យសន្លាក់នោះចុះខ្សោយឬគាំង។ ជាទូទៅអាការៈនេះច្រើនកើតនៅសន្លាក់ជង្គង់ ឬ សន្លាក់ត្រគាកចំពោះមនុស្សមានវ័យលើសពី៥០ឆ្នាំឡើងទៅ។

អាកទែ/រោហិណី
អ. artery
បារ. artère (f.)

សរសៃឈាមដែលនាំឈាមចេញពីបេះដូងទៅសរីរាង្គកាយ។ ឧ. សព៌ាង្គកាយមនុស្សឬសត្វមានបណ្ដាញអាកទែឬរោហិណីជាច្រើនប្រភេទ។

អាក្រូឌីនី
អ. acrodynia
បារ. acrodynie (f.)

អាការៈឈឺចុកចាប់នៅប្រអប់ដៃនិងប្រអប់ជើងនៃកុមារដែលមានអាយុពី៦ទៅ៨ឆ្នាំ។

អាក្រូប៉ាតូវិទ្យា
អ. acropathology
បារ. acropathologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាពីជំងឺនៅផ្នែកចុងនៃសព៌ាង្គកាយ (extrémité de l'organisme)។

អាក្រូប៉ាទី ជំងឺដែលកើតមាននៅតែខាងចុងដៃ ចុងជើង និង ក្បាល។

អ. acropathy

បារ. acropathie (f.)

អាក្រូប៉ូស្ទីត អាការៈរលាកផ្នែកខាងចុងស្បែកគ្របក្បាលលិង្គ។

អ. acroposthitis

បារ. acroposthite (f.)

អាក្រូមីគ្រី អាការៈរួមតូចខុសប្រក្រតីនៃក្បាល ចុងដៃ និង ចុងជើងពីកំណើត។

អ. acromicria

បារ. acromicrie (f.)

អាក្រូមេលី ផ្នែកខាងចុងដៃនិងជើង។

អ. acromelia

បារ. acromélie (f.)

អាក្រូមេហ្កាលី អាការៈរីកធំខុសធម្មតានៃក្បាល ច្រមុះ ត្រចៀក អណ្តាត ព្រមទាំងឆ្អឹងចុងដៃ ចុងជើង និង មានគមកញ្ចឹងកធ្វើឱ្យឆ្អឹងទ្រូងរុញមកមុខ (cyphose cervico-dorsale avec saillie du sternum)។

អ. acromegaly

បារ. acromégalie (f.)

អាក្រូសក្លេរ៉ូស អាការៈក្រិនស្បែកផ្នែកខាងចុងដៃ ចុងជើង និង ក្បាល។

អ. acrosclerosis

បារ. acrosclérose (f.)

អាក្រូសាំងដាក់ទីលី វិរូបភាពដែលចុងម្រាមដៃ ឬ ចុងម្រាមជើងស្អិតជាប់គ្នាពីកំណើត។

អ. acrosyndactyly

បារ. acrosyndactylie (f.)

អាក្រូសេហ្វាលី វិរូបភាពនៃឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាលដោយផ្នែកខាងមុខ និង សងខាងមិនលូតលាស់ធ្វើឱ្យទ្រង់ទ្រាយក្បាលមានរាងសំប៉ែត ហើយឆ្អឹងលលាដ៍ខាងក្រោយវិវត្តពយទៅក្រោយនិងទៅលើ។

អ. acrocephalia

បារ. acrocéphalie/ hypsocéphalie (f.)

អាក្រូស្យាណូស អាការៈមិនប្រក្រតីរបស់ស្បែកដោយចុងដៃចុងជើងឡើងពណ៌ខៀវស្លេកជាប្រចាំ។ អាការៈនេះកម្រកើតមាននៅច្រមុះ ត្រចៀក ថ្ពាល់ និង ផ្នែកខាងក្រោយនៃដើមដៃ។

អ. acrocyanosis

បារ. acrocyanose (f.)

អាក់ទីណូព្យាបាល វិធីព្យាបាលជំងឺដោយប្រើកាំរស្មីស្វាយអ៊ុលត្រា (ultraviolet) កាំរស្មីក្រហមអាំងហ្វ្រា (infrarouge)...។

អ. actinotherapy

បារ. actinothérapie (f.)

អាក់ទីណូមហារីក ជំងឺមហារីកស្បែកដែលបង្កឡើងដោយរំភាយរស្មីព្រះអាទិត្យ។

អ. actinocancer

បារ. actinocancer (m.)

អាក់ទីណូវិទ្យា
អ. actinology
បារ. actinologie (f.)

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីផលប៉ះពាល់នៃរំភាយរស្មី ជាពិសេសកាំរស្មីស្វាយអ៊ុលត្រា (ultraviolet) ក្រហមអាំងហ្វ្រា (infrarouge)...នៃព្រះអាទិត្យ ក្នុងផ្នែកជីវវេជ្ជសាស្ត្រ។

អាក់ទីនីត
អ. actinitis
បារ. actinite (f.)

អាការៈរលាកស្បែកដែលបង្កឡើងដោយរំភាយរស្មីព្រះអាទិត្យ។

អាក់ទីវ៉ាទ័រ
អ. activator
បារ. activateur (m.)

វត្ថុធាតុរូបឬគីមី (élément pysique ou chimique) ដែលជួយពន្លឿនជីវប្រតិកម្ម (reaction biologique)។

អាក់ទីវ៉ាស្យុង
អ. activation
បារ. activation (f.)

ការពន្លឿនជីវប្រតិកម្មដោយប្រើអាក់ទីវ៉ាទ័រ។

អាក់សែ
អ. access
បារ. accès (m.)

អាការៈជំងឺកើតឡើងយ៉ាងទាន់ហន់ខ្លាំងក្លាដែលមានរយៈពេលខ្លីជាបន្តបន្ទាប់ និង ទៀងទាត់។

អាគូទុយម៉ង់
អ. acquired tolerance

បាតុភូតនៃសរីរាង្គមិនឆ្លើយតបនឹងការប្រើឱសថគ្រឿងពុល ឬ គ្រឿងញៀន ដែលតម្រូវឱ្យប្រើពីកម្រិតទាបទៅខ្ពស់ដើម្បីទទួលបាននូវប្រសិទ្ធភាព។

បារ. accoutumance (f.) ៤. អាគូទុយម៉ង់ថ្នាំងុយដេកតម្រូវឱ្យដំឡើងបរិមាណឱសថទើបទទួលបានប្រសិទ្ធភាព។

អាគូម៉ែត្រ
អ. acoumeter
បារ. acoumètre (m.)
ឧបករណ៍វេជ្ជសាស្ត្រសម្រាប់វាស់សំឡេងដែលត្រចៀកអាចស្ដាប់ឮ។

អាគូមេទ្រី
អ. acoumetry
បារ. acoumétrie (f.)
ការវាស់សំឡេងដែលត្រចៀកអាចស្ដាប់ឮដោយប្រើអាគូម៉ែត្រ។

អាគូស្ទិក
អ. acoustic
បារ. acoustique (adj.)
ដែលជាប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទដែលទាក់ទងគ្នារវាងត្រចៀក និង ខួរក្បាល។

អាគូស្មាតាញ៉ូស៊ី
អ. acousmatagnosis
បារ. acousmatagnosie (f.)
ជំងឺថ្លង់ម្យ៉ាងដែលបណ្ដាលមកពីប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទកណ្ដាលមិនអាចចាប់ ឬ ដឹងសំឡេងអ្វីមួយបានច្បាស់។

អាគូហ្វែន
អ. tinnitus
បារ. acouphène (m.)
អាការៈមិនប្រក្រតីរបស់ត្រចៀក ដែលហ៊ឹងហើយឮសំឡេងប្លែកៗខុសពីសំឡេងរំញោចពីខាងក្រៅ។

អាគ្វីតេ សមត្ថភាពនៃវិញ្ញាណដែលអាចវិនិច្ឆ័យអ្វីៗដែលតូចឬតិចបំផុត។
អ. acuteness /acuity
បារ. acuité (f.)

អាគ្វីតេគំហើញ សមត្ថភាពនៃចក្ខុវិញ្ញាណដែលអាចមើលឃើញរូបភាពតូចបំផុតបាន។
អ. visual acuity
បារ. acuité visuelle

អាគ្វីតេល្បឺ សមត្ថភាពនៃសោតវិញ្ញាណដែលអាចទទួលសំឡេងតិចបំផុតបាន។
អ. auditory acuity
បារ. acuité auditive (f.)

អាដ្រេណាលីន អ័រម៉ូនម្យ៉ាងដែលបញ្ចេញដោយក្រពេញស្មួរ៉េណាល់ (glande surrénale)។ គេអាចផលិតអាដ្រេណាលីនសិប្បនិម្មិតបានដើម្បីប្រើក្នុងផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ។
អ. adrenaline
បារ. adrénaline (f.)

អាណាហ្វីឡាស៊ី ប្រតិកម្មនៃសរីរាង្គទៅនឹងសារធាតុពីក្រៅតាមការលេប ការចាក់ ការហិត ឬ ការប៉ះពាល់ ដែលបង្កជារោគសញ្ញាផ្សេងៗដូចជា ឡើងកន្ទួលរមាស់លើស្បែក កណ្តាស់ឬអាចបណ្តាលឱ្យស្តុក (choc) និង/ឬ រហូតដល់ស្លាប់ក៏មាន។
អ. anaphylaxis
បារ. anaphylaxie (f.)

អាណេវ្រីស
អ. aneurysm
បារ. anévrisme/ anévrysme (m)

អាការៈរីកប៉ោងភ្នាសសរសៃឈាមដែលបង្កឱ្យកើតមានជាអាតេរ៉ូម។

អាតេរ៉ូម
អ. atheroma
បារ. athérome (m.)

១-គីស្ត(kyste)កើតឡើងដោយសារកំណាកខ្ទុះនៃមុន(acné)។
២-កំណាកសារជាតុខ្លាញ់នៅភ្នាសក្នុងនៃអាកទែដែលបង្កឱ្យឡើងសម្ពាធឈាម។

អាប់រេអាក់ស្យុង
អ. abreaction
បារ. abréaction (f.)

សភាពចិត្តរបស់អ្នកមានវិបត្តិផ្លូវចិត្តដែលកើតឡើងវិញនូវស្មារតីចងចាំចំពោះហេតុការណ៍ដែលបានភ្លេចបាត់ពីពេលកន្លងមក។

អាប់សែ
អ. abscess
បារ. abcès (m.)

ការបង្កខ្ទុះនៅក្នុងជាលិកាដែលរលួយខូចដោយ-សារមេរោគ។ ឧ. អាប់សែថ្លើមបណ្ដាលមកពីបរាសិត ដែលជាអាមីប ឈ្មោះ អង់តាមីបាអ៊ីស្តូលីទីកា (entamœba histolytica)។

អាម៉្ញូស
អ. amnion/amnios
បារ. amnios (m.)

ស្រទាប់ក្នុងនៃភ្នាសរុំព័ទ្ធទារកដែលអភិវឌ្ឍទៅតាមការរីកធំធាត់របស់ទារកនៅក្នុងផ្ទៃម្ដាយ។
ឧ. នៅពេលប្រសូត អាម៉្ញូសកើតចេញមកជាមួយនឹងទារក។

អាមីប
អ. amoeba
បារ. amibe (f.)

បរាសិតឯកកោសិកាមានក្បាល ដងខ្លួន និង កន្ទុយ អាចធ្វើចលនាបានយ៉ាងរហ័ស ដែលជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺមួលឈាម (dysentérie amibienne)។

អាយុ
អ. age
បារ. âge (m.)

រយៈពេលនៃជីវិតរស់នៅរបស់បុគ្គលណាមួយ ចាប់ពីថ្ងៃកើតដល់ពេលណាមួយ ឬ ដល់ថ្ងៃស្លាប់។

អារ
អ. sterile
បារ. stérile (adj.)

ដែលមិនអាចបង្កកំណើតបាន (មនុស្ស សត្វ និង រុក្ខជាតិ)។ ឧ. គូស្វាមីភរិយាដែលរៀបការយូរពេល ហើយមិនមានកូនអាចបណ្តាលមកពីប្តីនិង/ឬ ប្រពន្ធអារ។

អារនីយកម្ម
អ. sterilization
បារ. stérilisation (f.)

វិធីសាស្ត្រធ្វើឱ្យមានភាពអារដល់បុរសឬស្ត្រី។ ឧ. វិធីវះកាត់ចងដៃស្បូនជាអារនីយកម្មមួយបែបដល់ស្ត្រី។

អាសន្នរោគ
អ. cholera
បារ. choléra (m.)

រោគបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ Vibrio cholerae ដែលរកឃើញដោយ លោក Robert Koch នៅ គ.ស.១៨៨៣។ ជំងឺនេះឆ្លងតាមផ្លូវអាហារ ជាពិសេសទឹកមិនស្អាត និង ឆ្លងតាមដៃ បណ្តាលឱ្យមានការចុះរាកយ៉ាងខ្លាំងជាច្រើនដងមិនឈប់ និង មានការក្អួតយ៉ាងខ្លាំងផងដែរ ជាហេតុបណ្តាល

ឱ្យខ្វះជាតិទឹក ឬ ខ្សោះជាតិទឹកពីក្នុងខ្លួនអ្នកជំងឺ អាចបណ្ដាលឱ្យស្លាប់ ប្រសិនបើមិនបានព្យាបាល ទាន់ពេលវេលា តាមក្បួន តាមជំនាញនោះទេ។

២. មណ្ឌលសុខភាពបានអប់រំប្រជាពលរដ្ឋឱ្យរស់នៅស្អាត ហូបស្អាត ផឹកស្អាត មានអនាម័យ ដើម្បីជៀសវាងការកើតជំងឺអាសន្នរោគ។

អាស៊ីដូស
អ. acidosis
បារ. acidose (f.)

អាការៈមិនប្រក្រតីដោយមានអតុល្យភាពអាស៊ីដបាសនៃប្លាស្មាក្នុងឈាមដែលកម្រិតpHតូចជាង ៧,៤០។

អាស៊ីដូរី
អ. aciduria
បារ. acidurie (f.)

វត្តមានអាស៊ីដច្រើនលើសលប់ក្នុងទឹកមូត្រ។

អាស៊ីដេមី
អ. acidaemia
បារ. acidémie(f.)

ភាពចុះទាបជាងធម្មតានៃកម្រិតpH(៧,៤០) របស់ឈាម។

ទាចទឹក/អាស៊ីត
អ. ascites
បារ. ascite (f.)

វត្តមានទឹកនិងអេឡិចត្រូលីត នៅក្នុងភ្នាសពោះ បណ្ដាលមកពីមូលហេតុច្រើនយ៉ាង ដូចជាក្រិនថ្លើម របេងភ្នាសពោះ ជំងឺបេះដូង...។

អាសេតូន សារធាតុអាស៊ីដសរីរាង្គកើតឡើងដោយសារ-
អ. acetone(ketone) អុកស៊ីដកម្ម អាស៊ីដខ្លាញ់ក្នុងសរីរាង្គកាយ ដែល
បារ. acétone (f.) ជាធម្មតា មានបរិមាណតិចតួចនៅក្នុងឈាម និង ទឹកមូត្រ។

អាសេតូនូរី វត្តមានអាសេតូននៅក្នុងទឹកមូត្រ។
អ. acetonuria
បារ. acétonurie (f.)

អាសេតូនេមី វត្តមានអាសេតូននៅក្នុងឈាម។
អ. acetonaemia
បារ. acétonémie (f.)

អាស្បេស្តូស ជំងឺធូលីសួតម៉្យាង បង្កឡើងដោយការដកដង្ហើម
អ. asbestosis ស្រូបចូលផង់អាម៉្យង់ (amiante) ផង់ម៉ាញេ-
បារ. asbestose (f.) ស្យូមស៊ីលីកាត (silicate de magnésium) ផង់ ដែកអុកស៊ីដ (oxidede fer)...ដែលប្រើក្នុង ឧស្សាហកម្ម។

អូតូក្លាវ ទូឬធុងផ្ចាំងពិសេសសម្រាប់ធ្វើស្តេរីលកម្មសម្ភារៈ
អ. autoclave វេជ្ជសាស្ត្រឬសម្ភារៈផ្សេងៗ ដោយប្រើចំហាយទឹក
បារ. autoclave (m.) ដែលមានកម្តៅនិងសម្ពាធខ្ពស់។

អូវុល
អ. ovule
បារ. ovule (m.)

កោសិកាបន្តពូជញីដែលផលិតចេញពីសរីរាង្គបន្តពូជ (អូវែ : ovaire) របស់មនុស្សស្រី សត្វញី ឬរុក្ខជាតិញី។ ឧ. ការបង្កកំណើតរបស់មនុស្ស សត្វ ឬរុក្ខជាតិកើតឡើងដោយការរួមផ្សំគ្នារវាងស្ពែម៉ាតូ-សូអ៊ីត (spermatozoïde) ឬ អង់តេរ៉ូសូអ៊ីត (anthérozoïde) និង អូវុល។

អូវែ
អ. ovary
បារ. ovaire (m.)

ក្រពេញភេទរបស់មនុស្សស្រី សត្វញី ឬ រុក្ខជាតិញី។ នៅពេលពេញវ័យ ក្រពេញភេទនេះ អាចផលិតអូវុល និង អ័រម៉ូនអឺស្ត្រូហ្សែន និងប្រូហ្សេសស្តេរ៉ូន។ ឧ. អូវែរបស់មនុស្សស្រីចាប់ផ្តើមបញ្ចេញអូវុលនៅពេលស្ត្រីពេញវ័យ។

អៀន
អ. pinworm
បារ. oxyure (m.)

បរាសិតណេម៉ាតូដ(nématodes)មានប្រវែងពី៤ទៅ៩មីល្លីម៉ែត្ររស់នៅក្នុងបំពង់អាហារជាពិសេសនៅចុងពោះវៀនធំ និងទ្វារលាមក ដែលបង្កឱ្យរមាស់។ ឧ. ក្មេងកើតអៀនច្រើនរមាស់ទ្វារធំនៅពេលយប់។

អេម៉ង់ហ្សីយ៉ូម
អ. hemangioma
បារ. hémangiome (m.)

អង់ហ្សីយ៉ូមនៃសរសៃឈាម(vaisseau sanguin)។ ប្រជាជនខ្មែរនិយមហៅអេម៉ង់ហ្សីយ៉ូមនៅលើស្បែកដែលមានលក្ខណៈពកតូចៗថាជាខ្នៅដុះពណ៌ក្រហម។

អេម៉ាតូម
អ. hematoma
បារ. hématome (m.)

កំណកឈាមជាដុំៗនៅក្នុងជាលិកា ឬ ក្នុងសរីរាង្គ ដោយមិនមានរហែកស្បែកបណ្តាលមកពីរបួសសរសៃឈាម ឬ ការប៉ះទង្គិចធ្ងន់ធ្ងរ។

អេរីតែម/ស្បែកឡើងក្រហម
អ. erythema/ erythro derma
បារ. érythème (m.)

អាការៈស្បែកប្រែជាក្រហមតិចឬច្រើនដោយសារកម្តៅថ្ងៃឬប្រតិកម្មអាឡែហ្ស៊ី (réaction allergique)។ ឱ. ដើម្បីបញ្ជាក់ថាជាអេរីតែម គេអាចធ្វើតេស្ត ដោយសង្កត់ចំកន្លែងស្បែកពណ៌ក្រហមនោះ វាឡើងសស្លេក ប៉ុន្តែវាត្រឡប់មកសភាពដើមវិញ នៅពេលគេដកដៃចេញ។

អំប្រ៊ីយ៉ុង/ក្រូណា
អ. embryo
បារ. embryon (m.)

គភ៌ដែលមានអាយុក្នុងរយៈពេលបីខែដំបូង។ ឱ. ដើម្បីបញ្ចៀសការរលូត ស្ត្រីដែលមានគភ៌ជាអំប្រ៊ីយ៉ុងត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះការប្រើឱសថមិនបានត្រឹមត្រូវ ឬ ជៀសវាងគ្រោះថ្នាក់ចៃដន្យផ្សេងៗ។

អំបៅអំបែក
អ. otitis media
បារ. otite moyenne

ជំងឺម៉្យាងដែលកើតក្នុងរន្ធត្រចៀកបង្កឡើងដោយមីក្រូសព៌ាង្គកាយ។ រោគសញ្ញាមានដូចជាក្តៅខ្លួន ឈឺក្នុងរន្ធត្រចៀក ហៀរទឹករងៃ ឬ ខ្ទុះ ដែលមានក្លិនស្អុយ។

អំពូតាស្យុង ការកាត់ចោលតាមវិធីវេជ្ជសាស្ត្រនូវផ្នែកណាមួយ
អ. amputation នៃអវយវៈឬសរីរាង្គខាងក្រៅ។
បារ. amputation (f.)